

φύλ(λ)ο κ φτερό

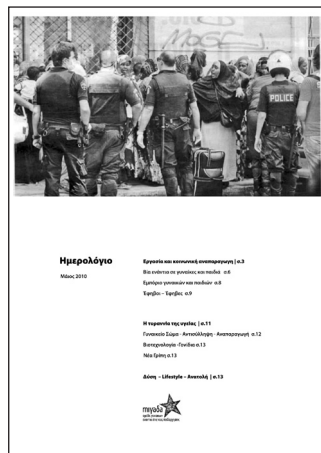
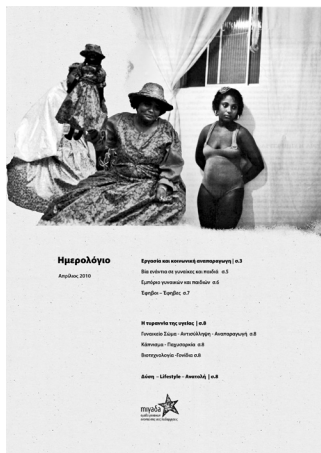
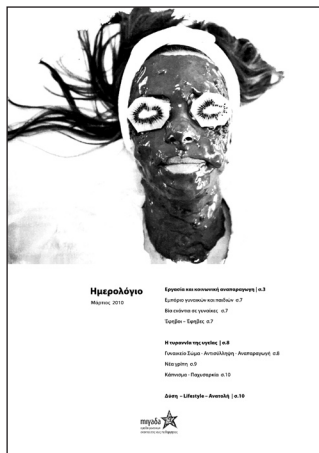
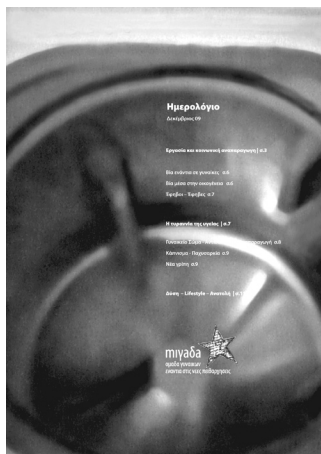
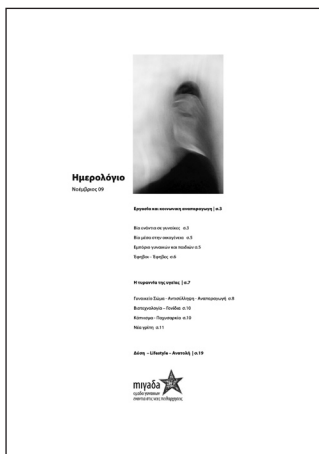
για πρώτη περιήγηση στις νέες πειθαρχήσεις

χειμώνας '09 - καλοκαίρι '10

μιγαδα

ομάδα γυναικών
εναντία στις νέες πειθαρχήσεις

Η αναπαραγωγή σε κρίση σ.5 • Η αναδιάρθρωση της κοινωνικής αναπαραγωγής στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1970 | Silvia Federici σ.7 • Τρία πορτρέτα γυναικών που «δεν μπορούν» να βιαστούν σ.12 • Πορνοπελάτες, τα άλλα αφεντικά της πορνείας σ.22 • Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας πανδημίας σ.29 • Η νέα γρίπη δεν απειλεί την υγεία...απειλεί τη λογική και τις σχέσεις μας σ. 34 • Σε καιρούς πείνας φάτε μάτια κορμιά! σ.41

Τι είναι αυτή η μπροσούρα

Η μπροσούρα αυτή μοιράζεται σε περιορισμένα αντίτυπα από την αυτόνομη ομάδα Μιγάδα. Βασίζεται σε εκείνο το κομμάτι ενασχολήσεων της ομάδας που είχε να κάνει με την έκδοση ενός μηνιαίου ημερολογίου. Πιο συγκεκριμένα, από τον Οκτώβριο του 2009 μέχρι το Μάιο του 2010 και ανά μήνα, συγκεντρώναμε ρεπορτάζ και άρθρα από τον καθεστωτικό τύπο που αφορούσαν γεγονότα οργανωμένης ή διάχυτης βίας κατά γυναικών και παιδιών (από τη σωματεμπορία και την πορνεία μέχρι τους ξυλοδαρμούς και τους βιασμούς γυναικών εντός και εκτός οικογένειας), όπως και ζητήματα σχετικά με την κοινωνική αναπαραγωγή (την οικογένεια αλλά και το δημόσιο σύστημα υγείας και εκπαίδευσης), τη διαρκή ιατρικοποίηση του γυναικείου σώματος και τις βιοτεχνολογικές εξελίξεις γύρω από τη βιολογική αναπαραγωγή. Τέλος, στο ημερολόγιο συγκεντρώναμε διάφορα επίκαιρα σχετικά με την κατανάλωση, το δυτικό **lifestyle**, **την κουλτούρα των** σχέσεων αντρών, γυναικών και εφήβων, όπως και τις πολιτικές που στοχοποιούν τις μουσουλμάνες γυναίκες στην ευρώπη (π.χ. η απαγόρευση της μπούρκας). Το ημερολόγιο αυτό κυκλοφορούσε στη συνέχεια κάθε μήνα σε έναν κύκλο συντρόφων και συντροφισσών.

Η μπροσούρα λοιπόν αυτή απαρτίζεται από διάφορα μικρά ή εκτενή κείμενα τα οποία στηρίζονται σε ένα μέρος των συζητήσεών μας στην ομάδα. Τα κείμενα αυτά επικεντρώνονται σε ορισμένες (και όχι όλες) περιοχές εκμετάλλευσης των γυναικών, όπως αυτές εκδηλώνονται στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες. Δεν αποτελούν ολοκληρωμένες απόψεις, αλλά πρόκειται κυρίως για νύξεις και προβληματισμούς στις παραπάνω θεματικές του ημερολογίου. Κρίναμε σκόπιμη αυτή την περιορισμένης εμβέλειας δημοσίευση - παρότι δεν είχαμε το χρόνο να την επιμεληθούμε πληρέστερα ούτε και να εντάξουμε όλες τις θεματικές που μας απασχόλησαν - δεδομένου καταρχάς ότι οι θεματικές αυτές δεν απαντώνται συχνά στην κινηματική παραγωγή. Γνωρίζουμε λοιπόν ότι δεν καταπιανόμαστε με ζητήματα δημοφιλή. Γνωρίζουμε ακόμη ότι η ενασχόληση με γυναικεία ζητήματα έχει τον κίνδυνο να παραμένει καθηλωμένη κι εγκλωβισμένη στα δεδομένα που έθεσε το γυναικείο κίνημα πριν από σαράντα χρόνια. Συνεπώς, δεν παραβλέπουμε ότι η ιστορία έχει προχωρήσει έκτοτε γοργά και άρα η έγνοια για τη σημερινή θέση των γυναικών μέσα στον καπιταλιστικό καταμερισμό της εργασίας οφείλει να αναμετρηθεί με το σύνθετο και περίπλοκο κόσμο που ζούμε, αποφεύγοντας πεπατημένες και αυτονόητα του παρελθόντος. Από την άλλη, η κινηματική παράδοση γι' αυτά τα ζητήματα είναι πεινιχρή, σε αντίθεση με τον ακαδημαϊκό φεμινισμό και τη μοποίηση του γυναικείου που «μιλούν» διαρκώς για τις γυναίκες και τις διάφορες πτυχές της εκμετάλλευσής τους, έχοντας απαλλοτριώσει την ιστορία των αγώνων τους. Οπότε, δεδομένου ότι ούτε ακαδημαϊκές είμαστε, ούτε βλέπουμε τις μικο με καλό μάτι, αλλά ούτε και κινούμαστε σε ένα περιβάλλον με συστηματική έγνοια γι' αυτά τα θέματα, κουβαλάμε εκτός από αυτή την ιδιότυπη μοναξιά, και τις ελλείψεις μας. Τουλάχιστον είμαστε σε θέση να τις αναγνωρίζουμε και ταυτόχρονα να ψαχουλεύουμε το κοινωνικό τοπίο των σχέσεων σήμερα, δίχως αγκυλώσεις και κολλημάτα. Κι αυτό γιατί θεωρούμε ότι η ικανότητα αναπαραγωγής των γυναικών, η σεξουαλικότητά τους και ο ρόλος τους μέσα στην οικογένεια εξακολουθούν να λειτουργούν ως όχημα της εκμετάλλευσής τους. Άρα οφείλουν να αποτελούν κομμάτι των ενδιαφερόντων μας.

Μέσα στη μπροσούρα αυτή υπάρχει λοιπόν ένα μικρό κείμενο για την κοινωνική αναπαραγωγή και τις αλλαγές που αυτή έχει υποστεί μέσα από τους αγώνες των γυναικών μετά τη δεκαετία του '70, ειδικά σε ό,τι αφορά την οικογένεια, όπου και παραθέτουμε ένα κείμενο της **Silvia Federici**. **Υπάρχει στη συνέχεια ένα εκτενές σχόλιο για το καθεστώς των βιασμών τριών «τύπων» γυναικών (της πόρνης, της συζύγου, της μετανάστριας)** όπως αυτό εκδηλώνεται μέσα από τις δίκες αντίστοιχων υποθέσεων στην Ελλάδα τη δεκαετία του 2000. Ακολουθούν ορισμένα μικρότερα κείμενα για την πορνεία στην Ελλάδα σήμερα και προς το τέλος παραθέτουμε κάποια σχόλια για την υπόθεση της νέας γρίπης (παρέα με την προκήρυξη που είχαμε βγάλει τον καιρό εκείνο για το ζήτημα), την κατανάλωση και το θέαμα, όπως και την απαγόρευση της μπούρκας.

Αυτά τα λίγα προς το παρόν. Καλό καλοκαίρι (αν και ξέρουμε ότι μας περιμένει ζόφος).

Γυναίκες στα πρόθυρα της κρίσης

Έχει γίνει πλέον σαφές ότι «κρίση» σημαίνει πως γινόμαστε όλο και πιο φτηνοί σαν εργάτες. Γεγονός που σημαίνει ότι γίνεται πιο φτηνή η αναπαραγωγή (το φαγητό, το ντύσιμο, η φροντίδα και συντήρηση) των εργατών και των εργατριών, των παιδιών και των γερόντων.

Μας το δείχνουν ευθαρσώς: η δημόσια περιθαλψη είναι για πέταμα, τα νοσοκομεία υπό διάλυση, τα σχολεία υπό κατάρρευση. Καθώς λοιπόν ένα ολόκληρο καθεστώς πρόνοιας γκρεμίζεται, άραγε στις πλάτες ποιων θα πέσει; Ποιος θα περιθάλπει τους γερόντους, ποιος θα φροντίζει τους αρρώστους, ποιος θα αναλάβει την ευθύνη των μελλοντικών ανέργων; Να λοιπόν πώς σε εποχές κρίσης, η υποτίμηση των εργατών θα περάσει και μέσα από την περαιτέρω υποτίμηση των γυναικών. Διότι το γεγονός ότι οι οικογένειες οφείλουν πλέον να ζουν με το άγχος της καθημερινής επιβίωσης σημαίνει ειδικά για τις γυναίκες ένα διπλό φορτίο: όχι μόνο αυτό της υποτιμημένης εργασίας τους εκτός σπιτιού αλλά και εκείνο της άμισθης εργασίας εντός σπιτιού, η οποία τώρα φορτώνεται επιπλέον καθηκοντα και καλείται να τα φέρει βόλτα με ακόμη λιγότερα.

Ξανά λοιπόν στο προσκήνιο, σε νέες συνθήκες, ο «ρόλος των γυναικών»: Γιατί όχι, υπονοούν κράτος και αφεντικά. Ούτως ή άλλως η φύλαξη των γερόντων, η φροντίδα των παιδιών, η καθαριότητα του σπιτιού και υποτιμημένες εργασίες είναι και θηλυκό πρόσημο έχουν. Κι αν απέκτησαν τελικά μισθό αυτός δεν είναι άλλος από τα ψίχουλα με τα οποία αμειβονται εδώ και χρόνια οι μετανάστριες οικιακές εργάτριες.

Το γεγονός από την άλλη ότι ο παραδοσιακός σεξουαλικός καταμερισμός της εργασίας στο σπίτι έχει μπει κι αυτός σε κρίση κάνει το σκηνικό ακόμη πιο σύνθετο. Για παράδειγμα, δεν είναι λίγες οι γυναίκες που, αρνούμενες να υπηρετούν τζάμπα τους άντρες (ένας από τους βασικότερους λόγους αύξησης των διαζυγίων), τα βγάζουν ούτως ή άλλως πέρα μόνες τους με τα παιδιά τους.

Όταν λοιπόν ακούμε εκείνο το «οι γυναίκες είναι που θα πληγούν περισσότερο από την κρίση» καταλαβαίνουμε ότι εννοούν πως οι γυναίκες θα κληθούν να σηκώσουν ένα σεβαστό βάρος από την υποτίμηση της εργατικής τάξης. Πράγμα που σημαίνει ότι οι γενικότερες εκκλήσεις για «λιτότητα και θυσίες» θα ντυθούν σε αυτή την περίπτωση τα παλιά πατριαρχικά τους ενδύματα, «του γυναικείου ρόλου», «της μητρικής αγάπης και φροντίδας», «της μάνας που βρίσκει πάντα τον τρόπο να τα φέρει βόλτα».

Κοινώς προστάζουν: δουλέψτε ακόμη πιο εντάτικα!

Ήδη πολλές γυναίκες πληρώνουν το κόστος της διπλής σκλαβιάς τους (ενδεικτικό είναι ότι αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που κάνουν χρήση αντικαταθλιπτικών).

Είναι γι' αυτό το λόγο που κοινότητες συζήτησης και μοιράσματος των κοινών μας προβλημάτων, δίκτυα αλληλοβοήθειας και συλλογικότητες βασισμένες στην εμπιστοσύνη γίνονται πιο αναγκαία από ποτέ. Μόνο και μόνες είμαστε καταδικασμένοι.

Η αναπαραγωγή σε κρίση

Η κοινωνική αναπαραγωγή (με την έννοια όλων των μηχανισμών, των θεσμίσεων, των σχέσεων και των υπηρεσιών μέσω των οποίων η εργατική δύναμη παράγεται και αναπαράγεται) είναι από τους βασικούς τομείς της καπιταλιστικής οργάνωσης όπου οι γυναίκες κατέχουν μια ειδική θέση. Αρκεί να σκεφτούμε την τεράστια ποσότητα κοινωνικών υπηρεσιών που παρείχαν (και εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να παρέχουν) οι γυναίκες μέσα στην οικογένεια, μέσα στο σπίτι. Μασκαρεμένη με ρόλους όπως σύζυγος, μητέρα και νοικοκυρά, η θέση αυτή έκρυβε για χρόνια την εκμετάλλευση της εργασίας των γυναικών στο σπίτι, μιας εργασίας ζωτικής για την καπιταλιστική οργάνωση εφόσον είχε να κάνει με το μοναδικό εμπόρευμα που λέγεται εργατική δύναμη, δηλαδή με τη δυνατότητα του εργάτη για εργασία. Αυτή λοιπόν η αόρατη γυναικεία εργασία αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα πεδία μάχης του γυναικείου κινήματος πριν από σαράντα χρόνια. Τότε που οργανωμένα και δυναμικά οι γυναίκες αρνήθηκαν αυτούς τους ρόλους, αποκαλύπτοντας όλους τους καταναγκασμούς που ξετυλίγονταν πίσω τους. Τότε που ανέδειξαν ότι η οικογένεια είναι άλλος ένας τρόπος εκμετάλλευσης της εργασίας, ένα στην ουσία κέντρο καπιταλιστικής παραγωγής το οποίο κινείται μέσα από την άμισθη εργασία των γυναικών.

Αυτές λοιπόν οι αρνήσεις άλλαξαν ριζικά την κοινωνική αναπαραγωγή μέσα στις καπιταλιστικές κοινωνίες, άλλαξαν σημαντικά τις σχέσεις αντρών-γυναικών, άλλαξαν τις ίδιες τις γυναίκες αλλά και τους άντρες, άλλαξαν την οικογένεια και εκείνο το «ιδιωτικό βασίλειο» που λέγεται σπίτι. Άλλαξαν π.χ. τους νόμους που ρύθμιζαν τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια και οι οποίοι προστάτευαν το σύζυγο-αφέντη, ειδικά στις περιπτώσεις κακοποίησης. Χτύπησαν καίρια τις απαγορεύσεις που στερούσαν το δικαίωμα των γυναικών να αποφασίζουν οι ίδιες για το αν και πότε θέλουν να κάνουν παιδιά, πετυχαίνοντας τη νομιμοποίηση των εκτρώσεων. Ανέτρεψαν, τέλος, πολλές κατεστημένες διευθετήσεις μέσα στην οικογένεια από τη στιγμή που οι γυναίκες μπαίνουν στην «επίσημη» μισθωτή εκμετάλλευση, απέκτησαν ανεξαρτησία από το σύζυγο. Κι αυτά βέβαια είναι μόνο κάποια ενδεικτικά παραδείγματα από τις κατακτήσεις του γυναικείου κινήματος των 60's και 70's.

Ζούμε λοιπόν σε κοινωνίες που έχουν έντονα εντυπωμένες πάνω τους αυτές τις αρνήσεις. Ταυτόχρονα όμως οι κοινωνίες αυτές, δηλαδή οι δυτικές καπιταλιστικές κοινωνίες, δεν είναι αφενός και κανένας γυναικείος παράδεισος, αφετέρου δεν είναι και κοινωνίες όπου το ζωτικό για το κεφάλαιο σύμπαν της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης ανατιμήθηκε προς όφελος των εργατών. Αντιθέτως, η περιοχή της

αναπαραγωγής απαξιώθηκε μεταμορφώνοντας σε μεγάλο βαθμό και τις σχέσεις αντρών και γυναικών. Με την άρνηση ωστόσο των γυναικών να υπηρετούν το κεφάλαιο τζάμπα (φροντίζοντας εργάτες, παιδιά και ηλικιωμένους στο σπίτι) γεννήθηκαν νέες περιοχές οργάνωσης και εκμετάλλευσης της εργασίας, όπως συνέβη για παράδειγμα με την εμπορευματοποίηση πολλών πτυχών της αναπαραγωγής κατ'οίκον. Αναφερόμαστε εδώ σε εκείνες τις υπηρεσίες όπως π.χ. οι βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, τα κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων, οι αλυσίδες γρήγορου φαγητού, αλλά και οι οικιακές υπηρεσίες από μετανάστριες, οι οποίες στηρίζονται σε υποτιμημένη εργασία όχι μόνο γυναικών αλλά και αντρών. Αναφερόμαστε επίσης στην τεράστια έκταση της βιομηχανίας του σεξ που ανέλαβε σε μεγάλο βαθμό το «συζυγικό καθήκον» της αρσενικής εκτόνωσης (κι όχι μόνο) και στηρίζεται σε ένα σύγχρονο δουλμπόριο γυναικών, από την ανατολική ευρώπη, την αφρική, τη νοτιοανατολική ασία.

Κι αν κοιτάξουμε ολόκληρο το σύμπαν της αναπαραγωγής, πέρα δηλαδή από την περιοχή του σπιτιού, βλέπουμε ήδη τα δημόσια συστήματα υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης να κατεδαφίζονται εδώ και τριάντα χρόνια. Τα νοσοκομεία καταρρέουν, οι μονάδες περιθαλψής χρόνια αρρώστων και ηλικιωμένων κλείνουν, τα σχολεία λειτουργούν ως πάρκινγκ παιδιών και μελλοντικών ανέργων. Βλέπουμε δηλαδή μια άλλη περιοχή οργάνωσης της αναπαραγωγής υπό καταστροφή, γεγονός που αναπόφευκτα σημαίνει την υποτίμηση και απαξίωση όλων των υποκειμένων που εμπλέκονται σε αυτή.

Οι ιστορικές εξελίξεις σε ολόκληρο το φάσμα της αναπαραγωγής δεν πρέπει συνεπώς να μείνουν έξω από το πεδίο ενδιαφερόντων εκείνων που βρίσκουν καταρχάς αξία στο να κατανοήσουν τις διαστάσεις της καπιταλιστικής κρίσης. Παρακάτω, παραθέτουμε περιληπτικά ένα άρθρο της φεμινίστριας Silvia Federici που καταπιάνεται με το πώς η άρνηση της άμισθης εργασίας στο σπίτι εκ μέρους των γυναικών πυροδότησε ευρύτερες αλλαγές στο τοπίο της κοινωνικής αναπαραγωγής. Γράφτηκε το 1980 και δεν ασχολείται με ολόκληρο τον τομέα της αναπαραγωγής, αλλά εστιάζει σε μια περιοχή του, το σπίτι και την οικογένεια. Παρόλ' αυτά κρίνουμε πως έχει χρησιμότητα επειδή δίνει μια ιστορική διάσταση στις αλλαγές που έχουν συντελεστεί μέσα στην καπιταλιστική οικογένεια και το σπίτι στη δύση ως τόπο κοινωνικής παραγωγής.

Το άρθρο βοηθάει να κατανοήσουμε τις νέες ιεραρχήσεις και διευθετήσεις που ορίζουν σήμερα τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια, αυτό το βασικό κύτταρο της αναπαραγωγής. Από το οποίο κύτταρο δεν λείπει φυσικά το συστατικό της βίας, όπως άλλωστε αποκαλύπτουν οι γυναικοκτονίες, οι ξυλοδαρμοί και οι επιθέσεις που εξακολουθούν να συμβαίνουν, κι ένα ελάχιστο κομμάτι των οποίων μαθαίνουμε μέσα από τις στήλες των εφημερίδων. Σίγουρα το γεγονός ότι οι γυναίκες έχουν ανατρέψει τους συσχετισμούς δύναμης μέσα στην οικογένεια, όπως υποστηρίζει η Federici, πλήττοντας την αρσενική υπεροχή, είναι ένα μέρος της εξήγησης αυτής της βίας, στην οποία έχει δοθεί το παραπλανητικό επίθετο «ενδοοικογενειακή». Το άλλο κομμάτι της εξήγησης βρίσκεται στο είδος και την έκταση του σύγχρονου σεξουαλικού καταμερισμού της εργασίας εκτός της Δύσης, διεθνώς: εκεί όπου η βία οργανώνει τη ζωή εκατοντάδων χιλιάδων γυναικών, που προορίζονται για υπηρέτριες, πόρνες και φτηνές εργάτριες σε φασονάδικα. Είναι κι αυτός ένας σημαντικός δείκτης που υποδεικνύει το είδος των αλλαγών που έχουν συντελεστεί στην αναπαραγωγή αλλά και στην εκμετάλλευση της εργασίας παγκοσμίως. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο.

Η αναδιάρθρωση της κοινωνικής αναπαραγωγής στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1970 | Silvia Federici

Η άρνηση της άμισθης δουλειάς στο σπίτι

Ενόσω είναι γενικά σαφές και παραδεκτό ότι το σημαντικότερο κοινωνικό φαινόμενο στα 70's ήταν η **τεράστια άνοδος του γυναικείου εργατικού δυναμικού**, μεγάλη αβεβαιότητα επικρατεί σε σχέση με τις αιτίες του. Από τις συνηθέστερες αιτίες που προβάλλονται είναι παράγοντες όπως η τεχνολογία στο σπίτι, η μείωση του μεγέθους της οικογένειας και η άνοδος του τομέα των υπηρεσιών. **Ταυτόχρονα, υπάρχουν άλλοι που υποστηρίζουν** ότι αυτοί οι παράγοντες είναι οι συνέπειες της εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας, οπότε το πρόβλημα οδηγείται σε ένα φαύλο κύκλο του είδους «η κότα έκανε το αυγό ή το αυγό την κότα». Εμείς εδώ πάντως λέμε πως η αβεβαιότητα που επικρατεί ανάμεσα στους οικονομολόγους απορρέει από την ανικανότητά τους να αναγνωρίσουν πως η τεράστια αύξηση του γυναικείου εργατικού δυναμικού τη δεκαετία του '70 αντανακλά την **άρνηση των γυναικών να δουλεύουν άμισθα στο σπίτι**, δηλαδή να φροντίζουν για την αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού της χώρας. Στην ουσία, αυτό που λέμε «νοικοκυριό» είναι μια διαδικασία «παραγωγικής κατανάλωσης» (για να χρησιμοποιήσω μια έκφραση του Gary Becker), είναι η παραγωγή και η αναπαραγωγή «ανθρώπινου κεφαλαίου», ή -κατά τον Alfred Marshall- η αναπαραγωγή της «γενικής ικανότητας» του εργάτη να δουλεύει. Οι κρατικοί ιθύνοντες που καταστρώνουν πολιτικές αναγνωρίζουν συχνά τη σπουδαιότητα αυτής της εργασίας στην οικονομία, παρότι της αποδίδουν μια «λαθραία» παρουσία. Κι αυτό συμβαίνει επειδή σε μια κοινωνία όπου δουλειά και μισθός είναι συνώνυμα, αυτή η δουλειά (του

Στάχτη και μπούμπερν
... η γαλοπούλα!

καμπάνια ενάντια στα πάθη των Χριστουγέννων

*Χέσε τις άμισθες υπερωρίες
για την οικογενειακή θαλπωρή*

μικαδα
ομάδα εργασίας
εναλλακτικής οικονομίας και κοινωνίας

Χριστουγενιάτικη κάρτα αφιερωμένη στις οικιακές υπερωρίες

Το κέντρο διανομής της Wal-Mart προμηθεύει γεωργικά προϊόντα στην κοινοπραξία της εταιρείας με τον όμιλο Bharti στην Ινδία.

Ινδές σε κέντρο διαλογής πατάτας για λογαριασμό της πολυεθνικής Wal Mart.

Η κατασκευή ζωνών στη Γκάρμεντ Ντίστρικτ της Νέας Υόρκης

νοικοκυριού) δεν έχει μισθό, πράγμα λοιπόν που την κάνει αόρατη σε σημείο όπου οι υπηρεσίες που παρέχει να μην περιλαμβάνονται στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) και οι παροχές της να μην λογαριάζονται στο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Συνεπώς, με δεδομένο ότι αυτή η δουλειά είναι αόρατη, δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει ότι οι οικονομολόγοι έχουν αποτύχει να δουν πως μέσα στις δεκαετίες του '60 και του '70 αυτή η εργασία υπήρξε το κύριο πεδίο μάχης των γυναικών, τόσο έντονα μάλιστα ώστε ακόμη και η είσοδός τους στην αγορά εργασίας θα πρέπει να ιδωθεί ως ενός είδους στρατηγική που επέλεξαν για να απελευθερωθούν από αυτήν. Μέσα όμως από αυτή τη διαδικασία, οι γυναίκες έχουν πυροδοτήσει μια τεράστια αναδιοργάνωση της κοινωνικής αναπαραγωγής, που σημαίνει ότι έθεσαν σε κρίση το σεξουαλικό καταμερισμό της εργασίας, ο οποίος είχε κυριαρχήσει στις κοινωνικές πολιτικές που διαμόρφωσαν τον τομέα της αναπαραγωγής στη μεταπολεμική περίοδο. Ωστόσο, παρά τις ενδείξεις ότι οι γυναίκες δραπετεύουν από την αμισθία του σπιτιού, σήμερα πάνω από το 30% εξακολουθούν να εργάζονται κυρίως ως νοικοκυρές, και ακόμη και αυτές που εργάζονται εκτός σπιτιού αφιερώνουν αξιόσηβαστο χρόνο σε απλήρωτη εργασία στο σπίτι, η οποία δεν έχει ούτε ασφάλιση, ούτε σύνταξη, και γενικώς καμιά από τις απολαβές που παρέχει η μισθωτή εργασία.

...Η αλήθεια είναι ότι οι γυναίκες είναι πρόθυμες να ανταλλάξουν την οικιακή εργασία με μια δουλειά εκτός σπιτιού εξίσου επαναληπτική και πληκτική διότι η διαφορά βρίσκεται στο μισθό. Ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας της έκρηξης του γυναικείου εργατικού δυναμικού ήταν οι εκτεταμένες περικοπές των επιδομάτων μέσα στη δεκαετία του '70. Επί κυβερνήσεως Νίξον μπήκε μπροστά μια καμπάνια στα μήντια που απέδιδε όλα τα κοινωνικά προβλήματα στο «χάος της πρόνοιας». [Οι πρώτες εκδηλώσεις της άρνησης των γυναικών να εργάζονται άμισθα στο σπίτι ήταν οι διεκδικήσεις χιλιάδων μητέρων μέσα από τους αγώνες για επιδόματα στα μέσα της δεκαετίας του '60. Καθώς αναπτύχθηκε στο πλάι του Κινήματος για τα Πολιτικά Δικαιώματα και γινόμενος αντιληπτός ως περιθωριακός, ο αγώνας αυτός έδωσε φωνή στη δυσарέσκεια των αμερικανίδων γυναικών απέναντι σε μια πολιτική που αγνοούσε τη δουλειά τους στο σπίτι, που τις στιγμάτιζε ως παράσιτα κάθε φορά που απαιτούσαν επιδόματα, τη στιγμή που το κράτος καρπωνόταν

τα οφέλη των υπηρεσιών τους στην αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού της χώρας... Το Εθνικό Συνέδριο Γυναικών στο Χιούστον το '77 συμπεριέλαβε μάλιστα στο σχεδιασμό της δράσης του το γεγονός ότι το επίδομα (που υποδηλώνει εξάρτηση) θα πρέπει να αποκαλείται μισθός]. Αντιμέτωπες με τη μαζική σφαγή των επιδομάτων (π.χ. μέχρι το 1969 τα οικογενειακά επιδόματα ήταν υψηλότερα από το μέσο γυναικείο μισθό, ενώ στα μέσα του '70 συνέβαινε το αντίθετο), οι γυναίκες φαίνεται να ακολούθησαν τη συμβουλή εκείνης που κάποτε είχε πει ότι αν η κυβέρνηση είναι πρόθυμη να πληρώνει τις γυναίκες μόνο όταν φροντίζουν τα παιδιά άλλων, τότε οι γυναίκες θα πρέπει να «ανταλλάξουν τα παιδιά τους». Δεδομένου λοιπόν ότι στην αγορά εργασίας οι γυναίκες συγκεντρώνονται σε τομείς που σχετίζονται με την αναπαραγωγή, τότε μπορούμε να πούμε ότι αντάλλαξαν την άμισθη οικιακή εργασία μέσα στην οικογένεια με την έμμισθη οικιακή εργασία μέσα στην αγορά εργασίας.

Το ότι η μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας αντανακλά την άρνησή τους στην άμισθη οικιακή εργασία φαίνεται και από το εξής φαινομενικά παράδοξο γεγονός: τη στιγμή που αυτές εισέρχονταν μαζικά στην αγορά εργασίας, η οικιακή εργασία άρχισε να αποτελεί πεδίο οικονομικών ερευνών. Το 1970 είδαμε μια αληθινή έκρηξη μελετών για την οικιακή εργασία. Το 1975 ακόμα και η κυβέρνηση αποφάσισε να μετρήσει τη συνεισφορά των νοικοκυρών στο ΑΕΠ. Όλα αυτά δείχνουν ένα αυξημένο ενδιαφέρον για την «κρίση του νοικοκυριού μέσα στην οικογένεια».

Ωστόσο υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες που κάνουν την κρίση του νοικοκυριού ανησυχητική για τους κρατικούς ιθύνοντες. Καταρχάς, υπάρχει η απειλή στην «οικογενειακή σταθερότητα», καθώς η αυξανόμενη δυνατότητα των γυναικών να κερδίζουν ένα μισθό συνδέθηκε με τα αυξανόμενα διαζύγια και την αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών (με τη γυναίκα επικεφαλής).

Η επανοργάνωση της κοινωνικής αναπαραγωγής

Τρία είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που περιγράφουν την επανοργάνωση της κοινωνικής αναπαραγωγής: η μείωση και η κοινωνικοποίηση της δουλειάς στο σπίτι και η αναδιανομή των ρό-

λων μέσα στη οικογένεια.

Η μείωση της δουλειάς στο σπίτι έχει συντελεστεί πρωτίστως μέσω της εμπορευματοποίησης πολλών οικιακών υπηρεσιών και μέσω της μείωσης του αριθμού των παιδιών στην οικογένεια. Αντιθέτως, οι οικιακές συσκευές που εξοικονομούν εργασία μικρό ρόλο έπαιξαν σε αυτή τη διαδικασία. Τη δεκαετία του '70 ελάχιστες ήταν οι τεχνολογικές καινοτομίες που εισήλθαν στο σπίτι. Τα σύγχρονα διαμερίσματα και η επίπλωσή τους –που ακολουθούν μια τάση πρότυπων σχεδίων, με ουσιαστικά ανύπαρκτες κουζίνες και μικρά κινητά έπιπλα- είναι ενδεικτικά μιας τάσης απομάκρυνσης από τις παλιές αναπαραγωγικές λειτουργίες του σπιτιού. Από την άλλη, μπορούμε να πούμε πως η μόνη τεχνολογική συσκευή εξοικονόμησης εργασίας στο σπίτι ήταν το αντισυλληπτικό χάπι, το οποίο συνέβαλε στη ραγδαία πτώση του αριθμού γεννήσεων.

Η μείωση των γεννήσεων είναι μια τάση που θα συνεχιστεί στο μέλλον, καθώς οι γυναίκες δείχνουν πρόθυμες να αποποιηθούν τη μητρότητα, ακόμη και να στειρωθούν, προκειμένου να κρατήσουν τις δουλειές τους, από το να υποβληθούν στις θυσίες και την εργασία που περιλαμβάνει η ανατροφή των παιδιών.

Η μείωση της δουλειάς στο σπίτι φαίνεται και από το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερες γυναίκες καθυστερούν να παντρευτούν ή δεν παντρεύονται καθόλου (πολλές φορές μένοντας μόνες ή κοντά σε συγγενείς), όπως επίσης και από τον αυξανόμενο αριθμό διαζυγίων. Όλα αυτά δείχνουν ότι ο γάμος δεν αποτελεί πλέον μια «καλή ή απαραίτητη συμφωνία» για τις γυναίκες. Παρότι η άρνηση των γυναικών να παντρευτούν δεν παίζει έντονα ακόμη «στην ατζέντα», οι γυναίκες έχουν κατακτήσει μια νέα κινητικότητα σε σχέση με τους άντρες, όπως και τη δυνατότητα να συνάπτουν **part time σχέσεις** μαζί τους, όπου το στοιχείο της οικιακής εργασίας είναι πολύ μειωμένο. Η έκταση την οποία έχει λάβει η άρνηση των γυναικών να υπηρετούν τους άντρες τζάμπα αποτυπώνεται επίσης και στη διαρκή αύξηση των γυναικείων μονογονεϊκών οικογενειών.

Οι γυναίκες όχι μόνο μείωσαν τη δουλειά στο σπίτι αλλά άλλαξαν και τις συνθήκες αυτής της δουλειάς. Για παράδειγμα, αμφισβήτησαν το δικαίωμα του άντρα να απαιτεί σεξουαλικές υπηρεσίες από τη σύζυγο, ανεξάρτητα από τη θέλησή της. (Το 1979 δικάστηκε ένας άντρας κατηγορούμενος για βιασμό της συζύγου του, γεγονός που αποτέλεσε ορόσημο στις ΗΠΑ, καθώς στο πα-

Οι γεννήσεις και η εξωσωματική στην Ελλάδα

Γεννήσεις

- Κατ' έτος: 110.000-112.000 (στοιχεία 2006)
- Σε κάθε Ελλάδα αντιστοιχούν 1,4 παιδιά
- Για να μη μειωθεί ο πληθυσμός στην Ελλάδα πρέπει να γεννιούνται 2,4 παιδιά ανά γυναίκα

Προσπάθειες εξωσωματικής γονιμοποίησης: τουλάχιστον 15.000 ετησίως

Κόστος

- ✓ Πλήρες «πακέτο»: 3.500-4.000 ευρώ κάθε προσπάθεια. Στο ποσό συμπεριλαμβάνεται και το κόστος των φαρμάκων το οποίο ανέρχεται περίπου σε 1.000 ευρώ.
- ✓ Τα ασφαλιστικά ταμεία καλύπτουν μόνο το κόστος των φαρμάκων (με συμμετοχή των ασφαλισμένων 25%) και δίνουν στις γυναίκες επίδομα 352 ευρώ για κάθε επιτυχημένη προσπάθεια. Αν δεν ολοκληρωθεί η προσπάθεια το Ταμείο δίνει μόνο 176 ευρώ.
- ✓ «Φυσικός κύκλος»: 1.300 ευρώ για κάθε προσπάθεια.

ρελθόν ο εξαναγκασμός της συζύγου για σεξ δεν θεωρούνταν αδίκημα). Εξίσου σημαντικό ήταν ότι οι γυναίκες ξεσηκώθηκαν ενάντια στους ξυλοδαρμούς μέσα στο σπίτι, οι οποίοι παραδοσιακά νομιμοποιούνταν από την αστυνομία και τα δικαστήρια ως «συνθήκη του νοικοκυριού». Επιπλέον, σε αυτή την περίπτωση το δικαίωμα στην αυτοάμυνα το οποίο τα δικαστήρια άρχισαν να αναγνωρίζουν στις κακοποιημένες συζύγους κερδήθηκε εξαιτίας του νέου επιπέδου δύναμης των γυναικών και της αποφασιστικότητάς τους ενάντια στους παραδοσιακούς «κινδύνους» που εγκυμονεί το νοικοκυριό.

Από τα 70^{ες} και μετά υπάρχει επίσης και το «μοίρασμα των δουλειών στο σπίτι» το οποίο πολλές φεμινίστριες υποστήριζαν ως την ιδεατή λύση στο πρόβλημα της οικιακής εργασίας. Ωστόσο αρκεί μια ματιά στην πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε αυτό το μοίρασμα των δουλειών, για να αντιληφθούμε το μέγεθος των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες όταν προσπαθούν να πετύχουν έναν πιο ισότιμο καταμερισμό εργασιών στο σπίτι.

Αναμφισβήτητα, οι άντρες σήμερα κάνουν κάποιες δουλειές στο σπίτι. Ωστόσο, παρά αυτή την τάση αποσεξουαλικοποίησης του νοικοκυριού, οι έρευνες δείχνουν ότι και πάλι οι γυναίκες κάνουν την περισσότερη δουλειά, χωρίς η δουλειά που όλα ανατρέπονται σε βάρος τους με τη γέννηση του παιδιού. Ο λόγος γι' αυτό έχει να κάνει με το ότι ο άντρας στερείται των μισθολογικών ωφελειών

μάτων όταν λείπει από τη δουλειά για τη φροντίδα των παιδιών. Ακόμη και καινοτομίες του τύπου *ευέλκτα ωράρια* δεν είναι αρκετές για να εγγυηθούν το μοίρασμα του νοικοκυριού, δεδομένης της πτώσης του βιοτικού επιπέδου που φέρνει η απουσία του άνδρα από τη μισθωτή δουλειά. Επιπλέον, αυτό δείχνει ότι οι προσπάθειες των γυναικών να μοιράσουν τη δουλειά στο σπίτι πιο πολύ αποτυγχάνουν εξαιτίας των χαμηλών μισθών που παίρνουν οι ίδιες στην αγορά εργασίας παρά εξαιτίας των παρωχημένων αντιλήψεων των ανδρών.

Τέλος, η πιο ξεκάθαρη απόδειξη του ότι οι γυναίκες χρησιμοποιήσαν τη δύναμη του μισθού για να μειώσουν την άμισθη εργασία τους στο σπίτι είναι η έκρηξη του τομέα των υπηρεσιών αναπαραγωγής στη δεκαετία του '70. Το μαγείρεμα, το καθάρισμα, η φροντίδα των παιδιών, ακόμη και οι φιλικές συναναστροφές έχουν βγει «εκτός σπιτιού» και έχουν οργανωθεί σε μαζική, βιομηχανική βάση. Οι Αμερικανοί σήμερα τρώνε τα μισά τους γεύματα έξω από το σπίτι. Εξίσου σημαντική είναι και η έκρηξη της βιομηχανίας αναψυχής και διασκέδασης η οποία έχει αναλάβει τα παραδοσιακά θηλυκά καθήκοντα «του να κάνεις την οικογένεια να χαλαρώνει, να διασκεδάζει και να είναι ευτυχισμένη». Στην ουσία, καθώς οι γυναίκες «έχουν κατέβει σε απεργία» πολλές από τις προηγούμενες αόρατες υπηρεσίες έχουν γίνει εμπορεύσιμα προϊόντα, γύρω από τα οποία ανθούν ολόκληρες βιομηχανίες. Τυπικό παράδειγμα είναι η ανάπτυξη της μοντέρνας βιομηχανίας υπηρεσιών για το σώμα -που ποικίλλει από τα γυμναστήρια μέχρι τα μασαζάδικα που παρέχουν πολλαπλές ερωτικές, συναισθηματικές, θεραπευτικές υπηρεσίες-, όπως και οι υπηρεσίες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από το τζόκινγκ (η δημοτικότητα του τζόκινγκ είναι από μόνη της ένδειξη μιας νέας γενικής ανησυχίας που λέει ότι «πρέπει εσύ να προσέχεις τον εαυτό σου γιατί κανείς άλλος δεν θα το κάνει για σένα»). Περαιτέρω ενδείξεις αυτής της τάσης είναι και η ανάπτυξη των ημερήσιων κέντρων φροντίδας και η ραγδαία αύξηση των παιδιών που εγγράφονται σε παιδικούς σταθμούς.

Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι έχει συμβεί ένας τεράστιος μετασχηματισμός στην οργάνωση της κοινωνικής αναπαραγωγής, με την έννοια ότι αυτή η δουλειά ολόενα και αποσεξουαλικοποιείται, βγαίνει εκτός σπιτιού και κυρίως αμείβεται. Κατά συνέπεια, το σπίτι ενώ παραμένει το κέντρο της αναπαραγωγής

της εργατικής δύναμης (ή του «ανθρώπινου κεφαλαίου» από μια επιχειρηματική σκοπιά), η σημασία του ως σπονδυλική στήλη των αναπαραγωγικών υπηρεσιών μειώνεται. Στην ουσία, αυτό που έχει εισέλθει σε κρίση είναι το κενύσιανό μοντέλο οργάνωσης της αναπαραγωγής που είχε κυριαρχήσει στη μεταπολεμική περίοδο. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, την οικιακή εργασία πρόσταζε και ρύθμιζε ο μισθός των αντρών. Που σημαίνει ότι ο αρσενικός μισθός λειτουργούσε ταυτόχρονα και ως άμεση επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο και ως κίνητρο για παραγωγή μέσω της κατανάλωσής του. Με αυτό το μοντέλο, όχι μόνο η δουλειά των γυναικών στο σπίτι κρυβόταν μέσα στο μισθό του άντρα, καθώς η μόνη δραστηριότητα που αναγνωριζόταν ως δουλειά ήταν η έμμισθη παραγωγή εμπορευμάτων, αλλά οι γυναίκες ήταν εξαρτήματα των αντρών, εξαρτημένες από τις αλλαγές και τις συνθήκες της δουλειάς των αντρών. Το πού δούλευε ο άντρας σου, τι δουλειά έκανε και τι μισθό έπαιρνε καθόριζαν άμεσα την ένταση της γυναικείας εργασίας και παραγωγικότητας στο σπίτι. Όμως, οι γυναίκες αρνούμενες να δουλεύουν τζάμπα, έσπασαν αυτόν τον κύκλο, τον κύκλο σπίτι-εργοστάσιο, αρσενικός μισθός/άμισθη οικιακή εργασία, και μετατράπηκαν σε ανεξάρτητες μεταβλητές τις οποίες αφεντικά και κράτος έπρεπε να αντιμετωπίσουν απευθείας, ακόμα και στην αναπαραγωγή. Αυτή η εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα να μετατραπεί η αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού σε αυτόνομο τομέα μέσα στην οικονομία παραγωγής εμπορευμάτων (η παραγωγικότητα του οποίου δεν μετριέται πλέον μέσω της παραγωγικότητας του αρσενικού εργάτη αλλά κατευθείαν από την πηγή απ' όπου παρέχονται αυτές οι υπηρεσίες).

Αναμφισβήτητα, το κράτος και το κεφάλαιο στα 70's προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν την επανοργάνωση της κοινωνικής αναπαραγωγής για να α) ξηλώσουν τα κοινωνικά προγράμματα πρόνοιας τα οποία υποστήριζαν την πολιτική «ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου» και β) για να μειώσουν τον αρσενικό μισθό ο οποίος είχε ανέβει στη δεκαετία του '60. Ισχυριζόμενη ότι οι δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια και τα επιδόματα απέτυχαν να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, η κυβέρνηση ενθάρρυνε την επανοργάνωση της αναπαραγωγής σε εμπορευματική βάση, καθότι αυτή δείχνει να εγγυάται άμεσα αποτελέσματα, ανεξάρτητα από την παραγωγικότητα της εργασίας στο σπίτι.

Συμπεράσματα

Υποστηρίζαμε λοιπόν μέχρι εδώ, ότι η άρνηση των γυναικών να είναι άμισθες εργάτριες στο σπίτι προκάλεσε σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της αναπαραγωγής. Είμαστε σήμερα μάρτυρες της κρίσης του παραδοσιακού σεξουαλικού καταμερισμού της εργασίας που περιόριζε τις γυναίκες στην άμισθη εργασία της αναπαραγωγής και τους άντρες στη μισθωτή εργασία παραγωγής εμπορευμάτων. Όλες οι σχέσεις δύναμης μεταξύ αντρών και γυναικών χτίστηκαν πάνω σε αυτή τη «διαφορά», καθώς οι γυναίκες δεν είχαν άλλη εναλλακτική από το να εξαρτώνται από τους άντρες για την οικονομική τους επιβίωση, πράγμα που σήμαινε και την υποταγή τους. Η είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας σηματοδότησε αφενός μια καίρια αλλαγή, αφετέρου αύξησε την κοινωνική και οικονομική τους δύναμη. Ωστόσο αυτή η στρατηγική έχει όρια. *Οι γυναίκες σήμερα δουλεύουν ακόμη πιο σκληρά απ' ό,τι στο παρελθόν. Πρόκειται για το τίμημα της ανταλλαγής της άμισθης εργασίας τους με μια δουλειά διπλοβάρδια.* Και αυτό γίνεται ακόμη πιο εμφανές στις γυναίκες επικεφαλής οικογενειών ή στις χαμηλόμισθες που δουλεύουν από το πρωί μέχρι το βράδυ για να τα βγάλουν πέρα. Φαίνεται ακόμη και από την επίπτωση στην υγεία τους. Οι γυναίκες σήμερα αποτελούν το υψηλότερο ποσοστό αυτών που χρησιμοποιούν αντικαταθλιπτικά, που εκδηλώνουν άγχος και ψυχολογική κατάρρευση.

Αν ο πρόσφατος εκλεγμένος Πρόεδρος Ρήγκαν υλοποιήσει αυτά που υποσχέθηκε προεκλογικά, τότε οι γυναίκες θα έχουν να δώσουν ακόμη πιο σκληρές μάχες για να μη χάσουν αυτά που κέρδισαν στα 60's και στα 70's. **Μας λένε ότι τα επιδόματα θα κοπούν**, οι στρατιωτικές δαπάνες θα αυξηθούν, οι φόροι για τις επιχειρήσεις θα μειωθούν, ενώ για τους χαμηλόμισθους δεν προβλέπεται κανένα μέτρο ανακούφισης. Η οικονομική ύφεση θα προστάξει ακόμη πιο εντατική εργασία, ενισχύοντας ακόμη περισσότερο τις άμισθες μορφές της: π.χ. εκείνη του νοικοκυριού. Ακούμε δυστυχώς ξανά εκείνους τους παραδοσιακούς ύμνους περί «ανιδιοτελούς προσφοράς» που είχαν επιστρατευτεί στο παρελθόν ακριβώς για να κρύψουν και να δικαιολογήσουν το άμισθο καθεστώς του νοικοκυριού...

Τρία πορτρέτα γυναικών που «δεν μπορούν» να βιαστούν

Αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν αρκετές αναλύσεις για το βιασμό και τις κοινωνικές σχέσεις που τον αναπαράγουν από άλλες συλλογικότητες και γενικά από το φεμινιστικό κίνημα, όταν αυτό υπήρχε στην Ελλάδα, θελήσαμε να εστιάσουμε την προσοχή μας στις περιπτώσεις ορισμένων γυναικών, οι οποίες λόγω των χαρακτηριστικών που απορρέουν από την κοινωνική τους θέση δεν αναγνωρίζονται ως υποκείμενα «υποψήφια» για βιασμό. Θα δούμε λοιπόν από πιο κοντά, μέσα από περιπτώσεις δικών που έπεσαν στα χέρια μας, τρία πορτρέτα γυναικών: τη μετανάστρια, την πόρνη, και τη σύζυγο.

Ξεκινάμε από την παραδοχή ότι το σύστημα των νόμων γενικά, και το ρυθμιστικό θεσμικό πλαίσιο γύρω από τα σεξουαλικά εγκλήματα ειδικότερα, είναι συστήματα Λόγων. Δηλαδή σύνολα προτάσεων, αναπαραστάσεων και πρακτικών που κωδικοποιούν το κυρίαρχο σύστημα σκέψης μιας εποχής. Θεωρούμε λοιπόν ότι το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης του εγκλήματος του βιασμού έχει παραχθεί μέσα στις σύγχρονες πατριαρχικές καπιταλιστικές δομές και αφορά στον υποτιμημένο γυναικείο κοινωνικό ρόλο.

Οι νομικοί ορισμοί των σεξουαλικών εγκλημάτων έχουν κι αυτοί την δική τους ιστορία, που είναι πέρα για πέρα κοινωνική. Ο νομικός ορισμός για το τι συνιστά βιασμό μέχρι το 2006 ήταν: *«Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης τιμωρείται με κάθειρξη»*¹.

Το 1984, με τον νόμο 1419, ο τίτλος του 19ου κεφαλαίου του ποινικού κώδικα που περιλαμβάνει τις διατάξεις για τα σεξουαλικά εγκλήματα, παύει να επικεντρώνεται στην προσβολή κατά των ηθών, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στο άτομο και τα δικαιώματά του και αναδιατυπώνεται ως εξής: «Εγκλή-

1 ΦΕΚ Α'Αρ. φύλλου 28 14/03/1984, άρθρο 8

ματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής». Η γενετήσια ελευθερία αναλύεται σε τρία θεμελιώδη δικαιώματα: «α) το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής του ερωτικού συντρόφου, β) το δικαίωμα επιλογής της χρονικής στιγμής που θέλει κάποιος να έχει με τον ερωτικό του σύντροφο ερωτικό διάλογο και γ) το δικαίωμα επιλογής στον τρόπο διενέργειας της ανωτέρω πράξη²».

Το παρακάτω απόσπασμα της απόφασης μιας δίκης για βιασμό το 2000 στο Ρέθυμνο είναι ενδεικτικό του πλαισίου μέσα στο οποίο έγινε αυτή η μεταβολή: «Έχει γίνει κοινωνικά αποδεκτό σε μεγάλη έκταση, ότι δεν είναι τα ήθη που προσβάλλονται από το σεξουαλικό έγκλημα αλλά η προσωπική ελευθερία στην ειδική έκφρασή της που αποδίδεται με τον όρο γενετήσια ελευθερία »³. Περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών μέχρι το 2006 αντιμετωπιζονταν δικαστικά με βάση διατάξεις του 19^{ου} κεφαλαίου του ποινικού κώδικα, καθώς και με διάφορες ρυθμίσεις που αφορούν στις σωματικές βλάβες, στα εγκλήματα κατά της τιμής και προσβολής της προσωπικότητας.

Με τον νόμο 3500 του 2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας» συντελείται μία κομβική αλλαγή, καθώς για πρώτη φορά αναγνωρίζεται ο βιασμός μέσα στο γάμο. Αφαιρείται δηλαδή από τον ορισμό του βιασμού η λέξη «εξώγαμη» που αφορούσε στη συνουσία και συμπύκνωσε μια συνολική θεώρηση των ορίων της συναίνεσης εντός του γάμου. Στην ίδια απόφαση της δίκης στο Ρέθυμνο αποτυπώνεται πολύ πετυχημένα η προβληματική αυτή: «Ο νόμος δηλαδή προβλέπει ως βιασμό μόνο τον εξαναγκασμό σε εξώγαμο συνουσία. Λαμβάνει ως βάση τη σκέψη ότι η ύπαρξη γενετήσιας ομιλίας μεταξύ των συζύγων περιλαμβάνεται κανονικά στο περιεχόμενο του γάμου. Κατά συνέπεια ο εξαναγκασμός της συζύγου προς συνουσία δεν αποτελεί βιασμό, διότι αποκλείεται το άδικο από το δικαίωμα και καθήκον που απορρέει από το γάμο». Ο θεσμός του γάμου απολάμβανε λοιπόν ένα είδος ασυλίας: η «εν οίκω» ζωή των συζύγων θεωρούνταν a priori απαλλαγμένη από τέτοιες μορφές εξαναγκασμού ή νομιμοποιούνταν να τις περιλαμβάνει.

Μέσα στις αίθουσες των δικαστηρίων, τα στόματα των λειτουργών του νόμου (δικαστές, εισαγγελείς, ένορκοι) μιλούν το γράμμα του επιτελώντας έναν άκρως κοινωνικό σκοπό: παράγουν και αναπαράγουν την πραγματικότητα των έμφυλων κοινωνικών σχέσεων, όπως αυτή διαμορφώνεται σε κάθε ιστορική στιγμή. Η κάθε δίκη για υπόθεση βιασμού είναι μια στιγμή της ιστορίας του και αποτελεί ένα πεδίο όπου πραγματώνεται ο κυρίαρχος λόγος για την εμπειρία του βιασμού ως μία γυναικεία εμπειρία. Έτσι, η έκβαση κάθε δίκης για βιασμό αλληλεπιδρά με τα όρια τις ίδιες της κοινωνικής νομιμοποίησής του. Η ισχύς των αντικρουόμενων λόγων του θύματος, του δράστη, των μαρτύρων, των δικηγόρων, κρίνεται και με βάση τις επικρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις που αφορούν στα υποκείμενα που τους εκφέρουν. Μέσα σ' αυτό το σχήμα ο λόγος των γυναικών για το βίωμά τους αποδυναμώνεται ή διαστρεβλώνεται.

Από συγκέντρωση γυναικών έξω από τη ΓΑΔΑ, μετά τη δολοφονία γυναίκας από τον αστυνομικό σύζυγό της.

Πηγή: Φεμινισμός εσωτερικού χώρου, Λίλικα Μπομπούλου, εκδ. Κουκκίδα, Αθήνα 2008

2 Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ 9/2000 Πλημμ ΡΕΘ (293216).

3 ο.π

Πορτρέτο πρώτο: Η μετανάστρια

Το παράδειγμα της μαθήτριας από τη βουλγαρία που βιάστηκε στην Αμάρυνθο τον Οκτώβριο του 2006

Η απόφαση του Τριμελούς Δικαστηρίου Ανηλίκων Χαλκίδας τον Απρίλιο του 2010 ήταν αθωωτική για τους 4 κατηγορούμενους συμμαθητές της, καθώς κρίθηκε ότι «*ναι μεν ασέληγχαν εις βάρος της κοπέλας, ωστόσο αυτό έγινε με τη θέλησή της*»⁴. Η καταγγέλλουσα, όχι μόνο δεν δικαιώθηκε, αλλά τώρα εναντίον της εκκρεμούν μηνύσεις για ψευδορκία, συκοφαντική δυσφήμιση, ψευδή κατάθεση και ψευδή καταμήνυση. Στην κατάθεσή της η κοπέλα ανέφερε μεταξύ άλλων: «*Ήμουν στην αίθουσα με τον Τ. Μου ζήτησε ομαδικό σεξ. Πήγα να φύγω, τότε μπήκαν και οι άλλοι. Ο Τ. με άρπαξε από το χέρι και με κόλλησε στον τοίχο. Ορμήσανε όλοι πάνω μου. Εγώ προσπαθούσα να αντιδράσω. Με χτυπούσαν με σφαλίρες. Κατόρθωσα και έφυγα κλαίγοντας. Πήγα στις τουαλέτες. Με ακολούθησαν και με ανέβασαν στον νιπτήρα. Μου κράτησαν τα χέρια και τα πόδια και ο Κ. με βίασε. Όλοι μαζί χοροπηδούσαν σαν νικητές*»⁵. Το περιστατικό είχαν βιντεοσκοπήσει με το κινητό τους τρεις μαθήτριες, ωστόσο το βίντεο «*διαγράφηκε*» από τα κινητά και δεν έφτασε ποτέ ως στοιχείο στην υπόθεση.

Η απόφαση του δικαστηρίου συμπύκνωσε τη θέληση της ντόπιας κοινωνίας που παρουσιάστηκε στην ακροαματική διαδικασία με 40 εκπροσώπους της για να προστατέψει τα παιδιά της απέναντι στο θύμα, το οποίο είχε ως μοναδικό μάρτυρα υπεράσπισης τη μητέρα της. Ας μην ξεχνάμε ότι δύο από τους δράστες κατείχαν διακεκριμένη θέση στην κοινότητα της Αμαρύνθου, καθώς ο ένας ήταν γιος καθηγήτριας του σχολείου και ο άλλος βλαστάρι του μπάτσου της περιοχής.

Η αθώωση των κατηγορουμένων βασίστηκε στην εκτίμηση ότι η κοπέλα θέλησε να εμπλακεί στην σεξουαλική πράξη την οποία η ίδια κατήγγειλε ως βιασμό. Αυτή είναι μια ερμηνεία που ακούγε-

ται συχνά σε δίκες υποθέσεων βιασμού και στην οποία υπονοείται η προκλητική σεξουαλική συμπεριφορά ως χαρακτηριστικό της γυναικείας ταυτότητας. Δεν θα πούμε κάτι νέο εάν παραθέσουμε εκφράσεις όπως «*τα ήθελε ο κώλος της*», «*αφού το θέλεις γιατί αντιστέκεσαι*», «*κι αυτή με τέτοιο μίνι τι περιμένει*», «*έλα τώρα αφού σου αρέσει*» κλπ., στις οποίες η γυναίκα εμφανίζεται να γουστάρει-και-λίγη-βία. Η πατριαρχική κοινωνία σύσσωμη υπενθυμίζει καθημερινά, όχι μόνο στις μετανάστριες, ότι η γυναικεία σεξουαλική βούληση οφείλει να έχει ως σημείο αναφοράς την αντρική επιθυμία. Φοράς μίνι; Είναι για να αρέσεις. Τα θέλει ο κώλος σου; Επειδή εγώ θέλω τον κώλο σου. Κάνεις ότι δεν σου αρέσει; Το κάνεις, βέβαια, για να με ανάψεις.

Στην υπόθεση της Αμαρύνθου η τοπική κοινωνία, αλλά και το δικαστήριο, υπονοεί δόλο από μεριάς της μαθήτριας. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση «*Τους έθιγε συνέχεια τον ανδρισμό τους. Τι θέλατε να κάνουν τα παιδιά;*», νεαρού από τη στενή παρέα των τεσσάρων από τους κατηγορούμενους⁶ και άλλες των ντόπιων που κατηγορήσαν την μαθήτρια ότι ψεύδεται προκειμένου να αμαυρώσει το όνομα της τοπικής κοινωνίας της Εύβοιας. Η υπόνοια δόλου σε υποθέσεις βιασμών μεταναστριών έρχεται σε αντίθεση με την επικρατούσα αναπαράσταση της γυναίκας ως παθητικού θύματος, η οποία χρησιμοποιείται προκειμένου να αποδειχθεί η έλλειψη βούλησης, και άρα ο βιασμός. Η υπόνοια αυτή καθιστά την πράξη του βιασμού μία τιμωρητική πράξη ρατσιστικού μίσους που τοποθετεί τη γυναίκα στην θέση που της αντιστοιχεί: την επαναφέρει στο ρόλο που οφείλει να έχει, αυτόν που έχει καθορίσει ο ταξικός συσχετισμός στην ελληνική κοινωνία: τα υποτιμημένα σώματα των μεταναστριών προορίζονται είτε για φτηνή οικιακή εργασία, είτε για σεξουαλική εκμετάλλευση.

Το ζήτημα της γυναικείας βούλησης είναι κομβικό και χρήζει μεγαλύτερης ανάλυσης, ιδιαίτερα στην περίπτωση της μετανάστριας. Στις αίθουσες των δικαστηρίων η γυναίκα οφείλει να πείσει για το «*πόσο δεν ήθελε*». Πρέπει να αποδείξει ότι δεν ήθελε να εμπλακεί σε συνουσία, ότι δηλαδή δεν είχε καμία βούληση και ήταν στο έλεος του βιαστή της. Παρόλα αυτά, ταυτόχρονα ζητείται από τη γυναίκα να αποδείξει ότι αντιστάθηκε, ως ένδειξη ότι

4 20/4/10 Καθημερινή

5 ο.π.

6 Βήμα 5/11/2006

δεν ήθελε να βιαστεί. Δηλαδή ζητείται μία ενεργητικότητα από τη μεριά του θύματος, η οποία θα δηλώνει τη βούλησή του να μην βιαστεί. Υπάρχει μία εγγενής αντίφαση στην προσέγγιση αυτή: από τη μία ζητείται από τις γυναίκες να μην έχουν καμία βούληση έτσι ώστε να αποδείξουν ότι δεν θα μπορούσαν παρά να είχαν βιαστεί, από την άλλη όμως απαιτείται απόδειξη ότι αντιστάθηκαν όσο μπορούσαν, δηλαδή ότι είχαν βούληση. Ο τρόπος με τον οποίο λοιπόν ζητείται από τη γυναίκα να καταθέσει ώστε να δικαιωθεί έχει ως εξής: βιάστηκε εάν μας αποδείξεις ότι ήσουν ένα παθητικό υποκείμενο. Όμως η αντίσταση είναι ενεργητική πράξη. Στην υπόθεση της Αμαρύνθου η αντίσταση-ενεργητικότητα ήταν δεδομένη (βλέπε την παραπάνω δήλωση μαθητή που κατηγορεί τη μαθήτριά του ότι σήκωνε κεφάλι), ενώ το σώμα της μαθήτριας είναι εκ της θέσης του ένα σώμα που αναζητεί ή προκαλεί την σεξουαλική ηδονή. Άντε να αποδείξεις ότι δεν είσαι ελέφαντας.

Η βιντεοσκόπηση

Το στοιχείο της βιντεοσκόπησης που παραλείφτηκε στη δίκη της Αμαρύνθου είναι στις μέρες μας ένα νέο στοιχείο στην πράξη του βιασμού. Είναι γεγονός ότι σήμερα ένα μεγάλο κομμάτι των αρσενικών επιστρατεύει τις νέες τεχνολογίες για να βιάζει συλλογικά (κυκλοφορώντας μετά το υλικό από κινητό σε κινητό ή μέσω διαδικτύου). Την ίδια χρονιά που συνέβη ο βιασμός με βιντεοσκόπηση στην Αμαρύνθο συνέβησαν και άλλα δύο αξιοσημείωτα γεγονότα. Το πρώτο αφορά μια φοιτήτρια στη Θεσσαλονίκη η οποία κέρδισε μια δίκη όπου κατηγορούμενοι ήταν δύο συμφοιτητές της οι οποίοι ανέβασαν τις «ιδιαιότερες στιγμές μαζί της» στο διαδίκτυο και μετά την εκβίαζαν. Οι κατηγορούμενοι, ελλείψει κατάλληλου νομικού πλαισίου, καταδικάστηκαν για εκβιασμό. Το δεύτερο γεγονός, και πάλι το 2006, αφορούσε μια μαθήτριά στα δυτικά της Αθήνας η οποία βιάστηκε από δύο μεγαλύτερους στο σπίτι των τελευταίων, και το γεγονός βιντεοσκοπήθηκε από τις αδελφές των βιαστών. Οι δύο βιαστές καταδικάστηκαν εδώ σε δέκα χρόνια για βιασμό, δίχως η βιντεοσκόπηση να απασχολήσει το δικαστήριο.

Αθήνα 2004

Αυτή η 17χρονη από τη Μολδαβία είχε εμπλακεί επί τριετία σε κύκλωμα διακίνησης ανθρώπων. Τώρα ζει υπό προστασία, σε ένα καταφύγιο για γυναίκες και κορίτσια, θύματα διακίνησης.

«Εφυγα από τη Μολδαβία για την Τουρκία στα 14 μου. Μου υποσχέθηκαν έδιναν ναρκωτικά και με κόλλησαν ηπατίτιδα C. Με πούλησαν σε έναν Ελ στην Ελλάδα και είμαι ελεύθερη, χάρη σε καλούς ανθρώπους. Δεν είμαι π

Πορτρέτο δεύτερο: Η πόρνη

Στο περιοδικό Κοντέινερ του Απριλίου διαβάσαμε το άρθρο της δικηγόρου Κλειώς Παπαπαντολέων, στο οποίο παρατίθενται στοιχεία από την εκδίκαση μιας υπόθεσης trafficking το 2007. Το Συμβούλιο Εφετών, αφού άκουσε την καταγγελία της εκδιδόμενης-θύματος ότι ο πελάτης την εξανάγκασε να κάνει σεξ παρόλο που εκείνη πρόβαλλε αντίσταση και έκλαιγε, απάντησε πως, από τη στιγμή που η γυναίκα «παρασύρθηκε σε γενετήσια εκμετάλλευση του σώματός της, είναι επόμενο να αποδέχεται τις όποιες σεξουαλικές ορέξεις και γενετήσιες διαστροφές των εκάστοτε “αξιοτίμων πελατών”», κι έτσι αθώωσε τον κατηγορούμενο. Η δεύτερη καταγγελία της γυναίκας ότι το ίδιο βράδυ ένα από τα αφεντικά της την εξανάγκασε σε στοματικό σεξ, απαντήθηκε από το Συμβούλιο Εφετών «με βάση την κοινή πείρα και λογική»: με μια δαγκωνιά στο πουλί, μπορούσες να τον αποφύγεις. Στη συγκεκριμένη δίκη, ενώ αρχικά πήγαιναν για κακουργήματα σωματεμπορίας, εγκληματικής οργάνωσης, αρπαγής κ.λπ., οι κατηγορούμενοι κατέληξαν με καταδίκη σε 27 μήνες φυλάκιση για το πλημμέλημα της μαστροπείας.

Η απάντηση στη δεύτερη καταγγελία της γυναίκας, εγγράφεται στη θεματική της βούλησης εξωθώντας την στα όρια της: για να αποδείξει ότι δεν ήθελε να προσφέρει σεξ, η γυναίκα έπρεπε να έχει ρισκάρει τη ζωή της επιτιθέμενη στον νταβατζή της. Αφού δεν το έκανε, δεν πείθει το δικαστήριο για θύμα βιασμού. Η σημασία της απάντησης που έλαβε η γυναίκα είναι σαφής. Ως εκδιδόμενη, η κατάχρηση του σώματός της δεν αποτελεί μια παραφωνία άξια να καταγγελθεί, αλλά θεωρείται δεδομένη στην καθημερινότητα της δουλειάς της κι αυτό, για να μπορέσει να εκφραστεί μέσα στο δικαστήριο, έχει πρώτα αποτελέσει αναπόσπαστο κομμάτι της σχέσης των γυναικών αυτών με τους πελάτες και τα αφεντικά τους και έχει εμπεδωθεί κοινωνικά. Στην ιστοσελίδα www.kokkinafanaria.gr, όπου πορνοπελάτες μιλούν για τις εμπειρίες τους σε οίκους ανοχής και studio και αξιολογούν τις προσφερόμενες υπηρεσίες χρησιμοποιώντας μια «μεταξύ αντρών» αργκό, ένας από αυτούς περιγράφει με αέρα δίκαιης εκδίκησης το βια-

σμό μιας εργαζόμενης ως μέρος μιας τυπικής επίσκεψής του στο χώρο αυτό και η αφήγησή του θεωρείται «βοηθητική» από τους υπόλοιπους χρήστες. Μεταφέρουμε αυτούσια την καταγραφή:

2 στους 5 θεώρησαν ότι τους βοήθησε αυτή η κριτική
Απαράδεκτη, Πέμπτη 31 Δεκ 2009, στις 19:33

Γράφτηκε από τον *alanhs*

Συνολική βαθμολογία	...
Εμφάνιση κοπέλας	...
Συμμετοχή/διάθεση/υπηρεσίες κοπέλας	...
Χώρος/καθαριότητα χώρου	...
Συμπεριφορά τσατσάς/τσάτσου	...
Πρόσβαση/Parking	...
Σχέση απόδοσης/τιμής	...

επισκεψη στις 1 το μεσημερι βγενει η τσατσα ευγενεστατη και μου λειει εμεις εδω ειμαστε στουντιο και εχουμε προγραμμα μου λειει 30 40 50 60 δεν μου αρσε και μου λειει και 100 πρωκτικο α λεω εδω ειμαστε ερχεται η μικρη αδυνατη κοντουλα και λεω αντε να μπω σε λιγο επχεται στο δωματιο μου λειει αν ξερω αγγλικά ιταλικά και της λεω οχι πιανει το μπεκο και αρχιζει να τον σηκωνη και αμεσως του βαζει καπελακι και μου λειει ελλα και παιει να τον βαλει μπροστα της λεω οχι μονο πισω και μου λειει σιγα και ολο τραβισοτανε μια δυο τρεις λεω δεν παιει και την γυρνω πλαγια ε τωρα λεω θα την πληρωσης και της χωνω τον μπεκο που το κεφαλι του ειναι σαν κοκ και εκει τα ειδη ολα και φωναζε εξω εξω και σε μια στιγμη που τελειωνα σηκωθηκα και τον εβγαλα αποτομα και τα εβγαλε ολα εξω γεμισε σεντονια τα εκανε χαλια ετσι για να μαθει πως βγενουν τα 100 ευρω.

Πληροφορίες Επίσκεψης

Υπηρεσίες κοπέλας: Πρωκτικό σεξ
Ημερ/νια επίσκεψης: 31.12.2009

Ουκρανία 2007

Γυναίκα, θύμα διακίνησης

«Με λένε Τάνια. Το 2006 διάβασα σε μια εφημερίδα μια διαφήμιση, που έλεγε “Χρειάζονται σερβιτόρες στη Γερμανία”. Πήγα στο πρακτορείο, έκανα αίτηση και μου δάνεισαν 2.000 ευρώ για τα χαρτιά και ένα εισιτήριο λεωφορείου για το Αννόβερο. Όταν έφτασα, μου πήραν τα χαρτιά και με αγόρασαν. Με πήγαν σ’ ένα διαμέρισμα και με κλείδωσαν σε ένα δωμάτιο με κάγκελα στα παράθυρα. Με διατάζαν να κάνω σεξ. Είχα οκτώ έως δώδεκα “πελάτες” κάθε μέρα. Με υποχρέωναν να κάνω σεξ με “άρρωστα” κόλπα. Μερικοί με πλήγωναν, χτυπούσαν το κεφάλι μου στον τοίχο, με κλοτσούσαν, με τραυμάτιζαν σοβαρά. Δεν μπορούσα να μιλήσω σε κανέναν. Είχα ένα γεύμα κάθε μέρα και δύο έως τέσσερεις ώρες ύπνου. Μια μέρα ήρθε η αστυνομία και με απέλασε· κομματιασμένη και τρομαγμένη. Βλέπω εφιάλτες κάθε βράδυ, αλλά δεν έχω πει σε κανέναν τη ιστορία μου, ούτε καν στον άντρα μου. Νιώθω τυχερή που είμαι ζωντανή· οι περισσότερες κοπέλλες σαν κι εμένα δε ζήτησαν για να διηγηθούν τα παθήματά τους».

Σε δίκη του Αρείου Πάγου το 2007 στην Αθήνα διαβάζουμε, μια περιγραφή γεγονότων των ετών 1997-1999 που περιλαμβάνουν την εθνική και διεθνή μαφία σωματεμπορίας. Η δίκη αποκαλύπτει όλη την εκμετάλλευση των γυναικών, οι συγκεκριμένες ήταν μετανάστριες από τη Μολδαβία, αλλά και τους εμπλεκόμενους θεσμικούς παράγοντες που δικαιώνουν αυτό που τόσο καιρό λέμε: ότι οι μπάτσοι όχι μόνο ξέρουν αλλά παράγουν και συντηρούν τη μαφία. Η δίκη αφορά 4 κατηγορούμενους μπάτσους που εκδικάστηκαν για κακουργήματα για: κατάχρηση εξουσίας κατ'εξακολούθηση, βιασμό κατ'εξακολούθηση, εκβίαση κατ'εξακολούθηση, απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο ζωής και με απειλή βλάβης της επιχείρησης του εξαναγκαζόμενου κλπ...

«[...] από τις καταθέσεις των εξετασθέντων μαρτύρων, από τα προσκομισθέντα έγγραφα και από τις απολογίες των κατηγορουμένων, σε συνδυασμό προς τα απολογητικά τους υπομνήματα προς την Ανακρίτρια, προέκυψαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στο ... λειτουργούσε το κέντρο διασκέδασης με την επωνυμία ".....": Σύμφωνα με την υπ' αριθ. άδεια λειτουργίας ως ιδιοκτήτης του καταστήματος φερόταν ο, στην πραγματικότητα, όμως, υπεύθυνος ήταν ο Μ2 (πατέρας του) και ο Μ1. Το ως άνω κατάστημα λειτουργούσε και παλαιότερα με την ίδια επωνυμία, αλλά υπό διαφορετική διεύθυνση. Στις 16-5-2001 σε κατ'οίκον έρευνες στην οδό και στην οδό, συνελήφθη ο Μ1 και έξι αλλοδαπές εργαζόμενες στο ανωτέρω κατάστημα και ασκήθηκε ποινική δίωξη από τον αρμόδιο εισαγγελέα εις βάρος των Μ2 και Μ1 για αρπαγή από κοινού, κατά συρροή και κατ'εξακολούθηση, με σκοπό τον εξαναγκασμό των παθουσών σε πράξεις, παραλείψεις και ανοχή για τις οποίες δεν υπήρχε

υποχρέωσή τους και για σωματεμπορία από κοινού, κατά συρροή και κατ'εξακολούθηση, ενώ εις βάρος του Μ1 ασκήθηκε επιπλέον και ποινική δίωξη και για παράνομη οπλοκατοχή. Εις βάρος δε των αλλοδαπών γυναικών ασκήθηκε ποινική δίωξη για παράβαση του άρθρου 4 § 3 του Ν. 1975/1991 και του άρθρου 5 § 1 περ. α' του Ν. 2734/19998. [Οι] κατηγορούμενοι Μ1 και Μ2 ισχυρίστηκαν ότι κατά το έτος 1997 ο Χ1, Δ/τής τότε του Α.Τ., πήγε στο κατάστημά τους και τους δήλωσε ότι θα μπορούσαν να το λειτουργήσουν παράνομα, χωρίς να αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τον ίδιο, διότι είχε αυτός προβάσεις στη Δικαιοσύνη. Στη συνέχεια δε πήγαινε τουλάχιστον πέντε φορές την εβδομάδα στο παραπάνω κατάστημα, έπινε χωρίς να πληρώνει τα ποτά του, μεθούσε και έπαιρνε δια της βίας κοπέλες από το κατάστημα, οι υπεύθυνοι του οποίου αναγκάζονταν να του καταβάλουν 500.000 έως 1.000.000 δρχ. το μήνα, διότι διαφορετικά θα τους κατέστρεφε. Ειδικότερα, το 1999, με την απειλή περιστροφού, πήρε δια της βίας την αλλοδαπή Ψ2 και μετά από 3-4 ημέρες την αλλοδαπή και τις πήγε στο σπίτι του στην, όπου τις εξανάγκασε σε εξώγαμη συνουσία. Όταν δε αυτές θέλησαν να καταγγείλουν το βιασμό τους, εκείνος τους υποσχέθηκε ότι θα τακτοποιήσει τα χαρτιά τους μέσω του αξιωματικού του Τμήματος Αλλοδαπών Χ3, προκειμένου να παραμείνουν νόμιμα στην Ελλάδα. Ο Μ1 κατέθεσε επίσης ότι κατέβαλαν χρήματα στον τότε Δ/τή του Α.Τ., Χ4, προκειμένου αυτός με τη σειρά του να επιτρέψει τη λειτουργία του καταστήματος και εκείνος τους παρέδιδε επιταγές εκδόσεώς του, ως εγγύηση, για το ότι δεν πρόκειται να έχουν κανένα πρόβλημα μαζί του, παρέδωσε δε και σχετικά αντίγραφα των ως άνω επιταγών.[...] Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια της διενεργηθείσης προκαταρκτικής εξέτασης προέκυψε ότι την 1-7-1999 στο κατάστημα ".....", όπου συνδιασκέδαζαν οι αστυνομικοί Χ2 και Χ3, μαζί με αλλοδαπές εργαζόμενες, με τη βία ανάγκασαν αντίστοιχα τις

7 Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ 937/2007 ΑΠ (ΠΟΙΝ) (446153)

8 Ο νόμος αυτός ποινικοποιεί την πορνεία και κατ'επέκταση τις πόρνες. Πιο συγκεκριμένα το Άρθρο 4 λέει: «1. Η χρήση οικημάτων για άσκηση επαγγελματικού ομαδικού εταρισμού με οποιαδήποτε μορφή, όνομα ή τίτλο απαγορεύεται». Το άρθρο 5 αφορά τις ποινικές κυρώσεις: «1. Τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο μηνών και με χρηματική ποινή όποιος: Α. Εκδίδεται με αμοιβή χωρίς να κατέχει πιστοποιητικό άσκησης επαγγέλματος ή χωρίς να υποβάλλεται στους σχετικούς ελέγχους ...» (εδώ εννοεί τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα).

αλλοδαπές Ψ1, Ψ3 και Ψ2 σε εξώγαμη συνουσία, ενώ ο Χ3 έπραξε το ίδιο με την παθούσα Ψ2 τον Ιούλιο, Αύγουστο και Νοέμβριο του ίδιου έτους. Τα ανωτέρω οι Μ2 και Μ1 επιβεβαίωσαν και ενόρκως στις από 20-8-2001 και 23-8-2001 ένορκες καταθέσεις τους ενώπιον της Αστυνομού Α΄ της Δ/νσης Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ.»

Κοινώς οι σωματέμποροι έδωσαν τους μπάτσους... Κάτι δεν θα πήγε καλά μεταξύ τους, γιατί μέχρι τότε μια χαρά τις είχαν τις μετάναστρες για να βγάζουν κανα φράγκο.

«Το ως άνω κατάσταση με τον διακριτικό τίτλο “...” απασχολούσε κατά καιρούς αλλοδαπές γυναίκες, που εργαζόνταν όχι μόνο ως σερβιτόρες, αλλά επιπλέον προσέφεραν, κατ’ απαίτηση των ιδιοκτητών της επιχείρησης, και συντροφιά στους θαμώνες και (οι οποίες) στην πλειοψηφία τους είχαν εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα, στερούνταν των απαραίτητων αδειών παραμονής-εργασίας, βιβλιαρίων υγείας και πιστοποιητικών ασκήσεως επαγγέλματος εκδιδομένων γυναικών, στις περιπτώσεις που ορισμένες από αυτές ασκούσαν και το επάγγελμα αυτό. Το εν λόγω κατάσταση διέθετε πόρτες ασφαλείας, κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης και δεν επέτρεπε σε άγνωστα άτομα να εισέρχονται σ’ αυτό. Λειτουργούσε δε σε περιοχή η οποία ανήκε στην εδαφική περιφέρεια του Α.Τ., αλλά και στην αρμοδιότητα του Τμήματος Αλλοδαπών, το οποίο στη συνέχεια (από 21-9-1998)μετονομάστηκε σε Τμήμα Αλλοδαπών και από 4-5-2001 σε Τμήμα Αλλοδαπών, Ο κατηγορούμενος Χ4 διετέλεσε Δ/τής του Τμήματος Αλλοδαπών κατά τα χρονικά διαστήματα από 28-6-95 έως 16-7-95, από 7-5-96 έως 4-12-97 και από 30-7-98 έως 3-9-98. Κατά τη διάρκεια της διοικήσεώς του και κατόπι

σχετικού ελέγχου συνελήφθη μία φορά[...]. Οι υπεύθυνοι του άνω καταστήματος κατά την απολογία τους ενώπιον της 21ης Ανακρίτριας κατέθεσαν [...] επιταγών που συνολικά αντιστοιχούσαν στο συνολικό ποσό των 18.200.000 δρχ., ήταν δε εκδόσεως του Χ4, ενώ κάποιες εξ αυτών έφεραν οπισθογραφήσεις ή και είχαν σφραγισθεί. [...]. Οι καταβολές γίνονταν καθ’ όλη τη διάρκεια που ο ανωτέρω υπήρξε Διοικητής του Τμήματος Αλλοδαπών, ασκώντας αφόρητες ψυχολογικές πιέσεις και άλλες απειλές, ενωμένες με κίνδυνο για τη ζωή τους, που σιωπηρά συναγόταν και από τον τρόπο εκδήλωσης, (αλλά) και από την εν γένει συμπεριφορά του, όπως ανωτέρω εξετέθη, παρέχοντας έτσι σ’ αυτούς προστασία, προς αποτροπή βλάβης της επιχείρησής τους από αστυνομικούς ελέγχους και βεβαιώσεις παραβάσεων για τις αλλοδαπές εργαζόμενες στο ανωτέρω κατάσταση, οι δε επιταγές δόθηκαν ως εγγύηση για την τήρηση εκ μέρους του της υποχρέωσής του αυτής.»[...]

[...].«Τέλος, όσον αφορά τους κατηγορούμενους τρίτο και τέταρτο (Χ3-Αστυνομόμο Α΄ (αυτός ήταν και υποδιοικητής στο Τμήμα Αλλοδαπών) και Χ2-Υπαστυνόμο Α΄) πρέπει να λεχθούν τα εξής: Το μεσημέρι της 1ης Ιουλίου 1999, οι ως άνω αστυνομικοί μαζί με τον αστυφύλακα Ζ1, συνδιασκέδαζαν στον κήπο του καταστήματος “...” με τις αλλοδαπές Ψ2, Ψ1 και Ψ3, οι οποίες συμμετείχαν στην παρέα με εντολή του Μ2. **Οι αστυνομικοί ήπιαν πολύ, έσπασαν φιάλες με αλκοόλ, ενώ κάποιος από αυτούς πυροβόλησε στον αέρα. Στη συνέχεια ο εξ αυτών Χ2 οδήγησε την ήδη φοβισμένη από τους προηγθέντες πυροβολισμούς Μολδαβή υπήκοο Ψ1 με τη βία στην αίθουσα του μπαρ και την εξανάγκασε να έλθει σε εξώγαμη συνουσία μαζί του παρά τη θέλησή της, αφού έκαμψε την αντίστασή της με τις υπέρτερες σωματικές του δυνάμεις.»**

Πορτρέτο τρίτο: Η Σύζυγος

Σε δύο δίκες που αφορούσαν βιασμό συζύγου φαίνεται ξεκάθαρα η αντίληψη και συγκρότηση της συζύγου ως ένα υποκείμενο που έχει καθήκον την παροχή σεξουαλικής ευχαρίστησης μέσα στον γάμο. Σε δίκη στη Ροδόπη το 2001 διαβάζουμε:

«Ο κατηγορούμενος Δ.Α. τέλεσε γάμο με την Σ.Σ. στις 6.7.1998. Από τον γάμο τους απέκτησαν δύο ανήλικα τέκνα. Οι ανωτέρω ωστόσο σύζυγοι κατά τις αρχές Οκτωβρίου του 2000 λόγω συζυγικών προβλημάτων δεν κοιμόνταν στο ίδιο δωμάτιο, αλλά καθένας από αυτούς κοιμόταν σε διαφορετικά δωμάτια της συζυγικής οικίας τους. Στις 29.10.2000 και ώρα περίπου 00:30, ο κατηγορούμενος εισήλθε στο δωμάτιο που κοιμόταν η σύζυγός του και της ζήτησε να κάνουν έρωτα. Αυτή αρνήθηκε καθώς ο κατηγορούμενος το τελευταίο διάστημα είχε προσβληθεί από αφροδισιακό νόσημα και η σύζυγός του του είπε πρώτα να εξεταστεί από γιατρό για να εξακριβωθεί ότι έχει αποθεραπευτεί και αφού πράγματι πλέον είναι υγιής, τότε δεν θα είχε αντίρρηση να κάνουν έρωτα. Αυτός όμως εξαγριώθηκε και αφού άρπαξε τη σύζυγό του από τα μαλλιά, την έσυρε σε άλλο δωμάτιο εντός της συζυγικής οικίας και άρχισε να τη χτυπά σε διάφορα μέρη του σώματός της με γροθιές. Στη συνέχεια πήρε μία ζώνη που τη φορά στο παντελόνι του και άρχισε να χτυπά στο σώμα της με την πλευρά της αγκράφας.»⁹

Ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε, αλλά παρόλα αυτά ο τρόπος που χρησιμοποιήθηκαν τα επιχειρήματα κατά ή υπέρ είναι αποκαλυπτικά. Καταρχάς, προκειμένου να δικαιολογηθεί η άρνηση της συζύγου να κάνει σεξ χρειάζεται μία δικαιολογία που να αφορά την σωματική της ακεραιότητα, δηλαδή το ότι θα κολλήσει σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα. Αναρωτιόμαστε πώς θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί τότε ένας βιασμός, όταν πρόκειται απλά και μόνο για άρνηση να κάνεις σεξ μέσα στη συζυγική σχέση. Επίσης ο σύζυγος αρνήθηκε το βιασμό λέγοντας ότι «μου πήρε πίπα γιατί ήθελε

να μου δείξει ότι με αγαπά», γεγονός που υποδηλώνει ότι εάν μια σύζυγος δεν παίρνει δεν αγαπά τον σύζυγό της, ή τέλος πάντων η απροθυμία της συζύγου για σεξ αποτελεί κλονισμό του θεσμού του γάμου. Η δίκη αυτή είναι προοδευτική για την εποχή της, δεδομένου ότι τότε ο βιασμός μέσα στο γάμο δεν αναγνωριζόταν. Ο εισαγγελέας προκειμένου να στοιχειοθετήσει το βιασμό εντός γάμου τον ονόμασε «ασεληγή πράξη». Δηλαδή όπως εξηγεί ο ίδιος:

«“σοβαρές” γενετήσιες πράξεις, που αποτελούν “ασεληγείς πράξεις”, είναι η συνουσία και η ανάλογες προς αυτήν πράξεις, όπως είναι η παρά φύση συνουσία, η πεολεχία, η αιδοιολεχία, ο ετεροαυνανισμός και γενικότερα κάθε επαφή του γεννητικού οργάνου με το σώμα του άλλου, που επιχειρείται προς διέγερση ή ικανοποίηση της γενετήσιας επιθυμίας του δράστη, ήτοι που χαρακτηρίζεται από ηδονιστική τάση. Αντίθετα, οι θωπείες του στήθους, των μηρών, των γλουτών, της περιοχής περί τα γεννητικά όργανα και οι ασπασμοί στο στόμα, ως “ελαφρότερες” γενετήσιες πράξεις, δεν αποτελούν “ασεληγείς πράξεις”, αλλά “ασεληγείς χειρονομίες”¹⁰.

Σε δίκη στο Ρέθυμνο το 2000 μία γυναίκα, σύζυγος σε διάσταση με τον δράστη, απήχθη από τον πρώην σύζυγο και τρεις άλλους άντρες και βιάστηκε κατ' επανάληψη.

Ο δικαστής εξηγεί πολύ ξεκάθαρα γιατί το δικαίωμα στη γενετήσια ελευθερία δεν υπάρχει μέσα στο γάμο: *«Τα δικαιώματα που είχαν απαλλοτριώσει οι σύζυγοι με το γάμο, μεταξύ των οποίων και η επιλογή ερωτικού συντρόφου -συστατικό δικαίωμα της γενετήσιας ελευθερίας- αναβιώνουν [όταν το ζευγάρι είναι σε διάσταση], με συνέπεια ο εξαναγκασμός της συζύγου σε κατά φύση συνουσία να θίγει το έννομο αγαθό της γενετήσιας ελευθερίας της¹¹».* Όταν δε έχει προηγηθεί η απαγωγή της σε διάσταση συζύγου, όπως στο Ρέθυμνο, ο δικαστής διευκρινίζει: *«τότε ο μεταγενέστερος εξαναγκασμός της σε διάσταση συζύγου από τον σύζυγο σε κατά φύση συνουσία είναι φανερό ότι δεν μπορεί να υπαχθεί στα πλαίσια της γενετήσιας ομιλίας μεταξύ των συζύγων, η οποία περιλαμβάνεται στο περιεχόμενο του διεπομένου από σύγχρονες και ανθρωπιστικές αντι-*

9 Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ 53/2001 ΠΛΗΜΜ ΡΟΔΟΠ (320653)

10 ο.π.

11 Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ 9/2000 Πλημμ ΡΕΘ (293216)

λήψεις γάμου». Δηλαδή είναι σαν να λείπει ότι η μη συγκατάθεση της συζύγου σε συνουσία μέσα στα πλαίσια του γάμου αποτελεί «γενετήσια ομιλία», με εξαίρεση την περίπτωση αυτή να έχει απαχθεί! Η γυναίκα λοιπόν μπορεί να εκφράσει ότι δε θέλει να κάνει σεξ, καθώς αυτό εντάσσεται μέσα στις «δημοκρατικές» διαδικασίες της γενετήσιας ομιλίας, αλλά παρόλα αυτά ο εξαναγκασμός της εμπίπτει στην καθημερινότητα και τα καθήκοντα της συζυγικής ζωής. Και πάλι εμφανίζεται λοιπόν εδώ το ζήτημα της βούλησης, η οποία αυτή τη φορά εξαφανίζεται κάτω από τον θεσμό του γάμου. Επίσης υπάρχει εδώ μία αναλογία με το πορτρέτο της πόρνης, με την έννοια ότι το σώμα της συζύγου είναι και αυτό δεδομένο ότι θα πρέπει να υποστεί παραβιάσεις χωρίς να φέρει αντίσταση.

Το σεξ ως καθήκον-εργασία της συζύγου μέσα στον καπιταλιστικό και έμφυλο καταμερισμό εργασίας έχει καταδειχθεί από τις φεμινίστριες της δεκαετίας του '70, κυρίως στα πλαίσια των αγώνων για μισθό στην οικιακή εργασία. Η Mariarosa Dalla Costa έχει γράψει σχετικά:

«Στην πραγματικότητα ο ρόλος των γυναικών μέσα στην οικογένεια δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών χωρίς μισθό. [...] Η φυλάκιση των γυναικών σε καθαρά συμπληρωματικές λειτουργίες και η καθυπόταξή τους στους άντρες στα πλαίσια της πυρηνικής οικογένειας, έχουν ως βασική προκείμενη την προσβολή της φυσικής τους ακεραιότητας. [...] Η γυναικεία εικόνα που έχει δημιουργηθεί είναι αυτή της «ηρωικής μητέρας και ευτυχισμένης συζύγου», με μια «εξευγενισμένη» σεξουαλική ταυτότητα, που [...] απορροφά του κραδασμούς του οικογενειακού ανταγωνισμού. [...] Αυτή η παθητικότητα της γυναίκας μέσα στην οικογένεια είναι και η ίδια «παραγωγική». Πρώτα απ'όλα αποτελεί διέξοδο για όλη την καταπίεση που υφίσταται ο άντρας έξω από το σπίτι. [...] Με αυτήν την έννοια η γυναίκα γίνεται παραγωγική για την καπιταλιστική οργάνωση· λειτουργεί ως βαλβίδα εκτόνωσης για τις κοινωνικές εντάσεις που προκαλεί η τελευταία.¹²»

Ο συζυγικός βιασμός αναγνωρίστηκε νομικά το 2006, αλλά παρό-

λα αυτά δεν ήταν καθόλου εύκολο να βρούμε υποθέσεις, όπως η παραπάνω, σε νομικά κείμενα. Παρόλη λοιπόν την θεσμική αναγνώριση, οι καταγγελίες των βιασμών είναι περιορισμένες. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί τόσο από τις μέχρι σήμερα επικρατούσες αντιλήψεις για τη συζυγική ζωή εντός της αθάνατης ελληνικής οικογένειας, όσο και από την ευάλωτη θέση των γυναικών με παιδιά, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν τις απειλές της κοινωνικής πρόνοιας, βάζοντας έτσι φρένο στις διεκδικήσεις των συζύγων.

Για επίλογο

Είτε έχεις λοιπόν υποτιμημένο κοινωνικό ρόλο, είσαι μετανάστρια ή πόρνη, είτε εντάσσεται στα πλαίσια της κανονικότητας, όντας σύζυγος, αντιμετωπίζεις το ίδιο καθήκον – δουλειά. Να προσφέρεις αυτές τις υπηρεσίες τις οποίες είτε θέλεις, είτε εξαναγκάζεσαι, είτε οφείλεις να προσφέρεις. Αυτή είναι η κοινωνική εργασία μέσα και έξω από την οικογένεια που αντιστοιχεί στις γυναίκες και, όπως είδαμε ιδιαίτερα σε αυτές τις ομάδες γυναικών, η άρνηση αυτής της βίας έχει ακριβό τίμημα.

Μία από τις βασικές αντιφάσεις που εντοπίσαμε διαβάζοντας τις παραπάνω υποθέσεις έχει να κάνει με το γεγονός ότι ο νόμος βλέπει τα περιστατικά αυτά ατομικά. Καλεί τη γυναίκα να αντισταθεί απέναντι στην δομημένη σεξουαλική βία της κοινωνίας με μόνο όπλο της την ατομικότητά της. Ενώ δηλαδή ο βιασμός, παραγόμενος από την έμφυλη κοινωνική βία και συνάμα τον καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας, είναι μία ξεκάθαρη κοινωνική σχέση, ο νόμος έρχεται να ζητήσει από τις γυναίκες να προτάξουν τον ατομισμό τους και μια ιδιαίτερου τύπου βούληση, προκειμένου να μην βιαστούν ή προκειμένου να καταδικαστεί ο βιαστής τους. Φαίνεται ότι τόσο ο νόμος όσο και η κοινωνία, στον βιασμό ξετάζει, πιο πολύ από το θύμα και το δράστη, το εάν όντως έχει διαπραχθεί το έγκλημα. Το αντίθετο βέβαια ισχύει για άλλα εγκλήματα, όπως η κλοπή: κανείς δεν ζητά από μια γυναίκα που της έχουν κλέψει το πορτοφόλι να αποδείξει ότι της το έκλεψαν ή ότι δεν ήταν αφηρημένη στο λεωφορείο.

Πίσω γορίλες!

12 Selma James - Mariarosa Dalla Costa «Η δύναμη των γυναικών και η κοινωνική ανατροπή», έκδοση των no woman's land, 2008

γυναίκες το νου μας στους πορνοπελάτες!

Είκοσι ολόκληρα χρόνια σε τούτη τη χώρα προσποιούμαστε ότι η εξαναγκαστική πορνεία δεκάδων χιλιάδων γυναικών δεν μας αφορά. Κλείσαμε τα μάτια στην έκταση ενός πρωτοφανούς σκλαβοπάζαρου γυναικών που απλώθηκε από την πρωτεύουσα μέχρι το τελευταίο χωριό της ελληνικής επικράτειας. Απωθήσαμε την απάντηση στο γιατί βρήκε τόσο πρόσφορο έδαφος να αναπτυχθεί μέσα στην ελληνική κοινωνία αυτή η οργανωμένη με τη βία φάμπρικα του σεξ, που αποτελεί πλέον έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

Κι αν αυτά τα τεράστια ζητήματα τα παραχώρησαμε για επίλυση στο κράτος, τις μη κυβερνητικές του οργανώσεις και τους επιστήμονες... Κι αν οι 77.500 γυναίκες (και παιδιά) από την ανατολική ευρώπη και τη δυτική ασία που εντάχθηκαν την περασμένη δεκαετία με τον καταναγκασμό, τη βία και τις απαγωγές στη δουλική πορνική εξυπηρέτηση των ελλήνων, μας πέφτουν "ξένες", "μακριά" από την καθημερινότητά μας...

**τότε μένει τουλάχιστον να αναρωτηθούμε:
οι 1.700.000 άνδρες-πορνοπελάτες
που έπεσαν πάνω σε αυτές τις γυναίκες,
πόσο μακριά μας είναι;**

Έχουμε άραγε αναρωτηθεί τι σημαίνει ότι το ένα τρίτο του σεξουαλικά ενεργού αρσενικού πληθυσμού επιδίδεται τακτικά σε ασκήσεις σεξουαλικής κυριαρχίας πάνω στα σώματα χιλιάδων γυναικών, που τους έχουν στερήσει τη φωνή;

Έχουμε άραγε αναρωτηθεί για την ηθική που διαμορφώνει το δικό του αρσενικό πελάτη που συμμικνώνεται εδώ στο:

κάνε ό,τι θες αρκεί να πληρώσεις;

Έχουμε άραγε αναρωτηθεί το πώς η μαζική κατανάλωση, για την ακρίβεια λεηλασία, γυναικείων σωμάτων άλλαξε το καθεστώς των σχέσεων αντρών-γυναικών;

Κι όμως, θα έπρεπε να το νιώθουμε: η νέα κανβαλική αγορά "ερωτικών απολαύσεων", σε συνδυασμό με μια καταναλωτική ηθική που έχει ήδη αλώσει κάθε επίπεδο της κοινωνικής ζωής, άλλαξε την εικόνα και την πρακτική των σχέσεων των δύο φύλων. Επέκτεινε το λεξιλόγιο, την κουλτούρα, τους κώδικες από το πεδίο της πορνικής επαφής στο επίπεδο των ερωτικών σχέσεων. Μετάλλαξε την ερωτική επαφή σε ανταλλαγή σεξουαλικών τεχνικών και έκτισε γύρω της έναν κινικό ηδονισμό. Έδωσε νέα δυναμική στον αρσενικό τσαμπούκ.

**Στους 1.700.000 πορνοπελάτες βρίσκονται
πατεράδες, σύζυγοι, γιοι, αδελφοί, φίλοι και συνάδελφοι.**

Είναι ψευδαίσθηση πλέον να πιστεύουμε ότι η ιδιότητά τους ως πορνοπελατών σταματάει μετά το τέλος των πορνικών τους επαφών. Ας αναλογιστούμε και μόνο τα ανέκδοτα, τις σεξιστικές παρομοιώσεις, τις ολοένα και πιο χυδαίες συζητήσεις που κυκλοφορούν στις αντροπαρέες. Ας λογαριάσουμε τον ολοένα και βαθύτερο υποβιβασμό των γυναικών σε σώματα με διαβηθμίσεις "γαμησιμότητας". Κι ας αναρωτηθούμε για το αν η βία του πελάτη που προστάζει και πληρώνει στα κωλόμαρα φτάνει μέχρι τις κρεβατοκάμαρες.

Ο παλαιόθεν κυνισμός "καλύτερα να εκτονώνονται στις ξένες παρά στις ελληνίδες" έχει ανατραπεί στην πράξη. Διότι μπορεί οι ελληνίδες να ανέτρεψαν υπέρ τους την ισορροπία δυνάμεων μέσα στην οικογένεια, μπορεί να γκρέμισαν παραδοσιακά προνόμια της αρσενικής δύναμης, αφήνοντας όμως ανεκλόγητους τους αρσενικούς να αλωνίζουν σε σώματα πιο υποτιμημένων γυναικών, υπέσκαψαν και τη δική τους θέση, τη δική τους δύναμη. Τα περιστατικά βίας μέσα στην οικογένεια κάθε άλλο παρά έχουν μειωθεί. Οι βιασμοί επίσης.

Οι πορνοπελάτες λοιπόν δεν είναι αδυσώπητα κυκλώματα σωματεμπόρων ή επικίνδυνες μαφίες. Είναι άντρες καθημερινοί.

Είναι στο χέρι μας λοιπόν να τους βάλουμε φρένο.

Πορνοπελάτες τα άλλα αφεντικά της πορνείας

το παρόν κείμενο δημοσιεύτηκε σχεδόν αυτούσιο
στο τεύχος 17 του περιοδικού *antifa*

Η πορνεία τα τελευταία είκοσι χρόνια στην Ελλάδα φέρει πλέον ανεξίτηλα τη σφραγίδα της καταναγκαστικής πορνείας. Ο τρόπος που οργανώθηκε και επεκτάθηκε σε όλη σχεδόν την ελληνική επικράτεια, στις πόλεις και τα χωριά, μέσα από κωλόμπαρα-παράγκες, διαμερίσματα, ξενοδοχεία, «στούντιο», μασαζάδικα, στριπτιζάδικα και οίκους ανοχής, έχει περιγραφεί πλήρως μέσα από τη μελέτη του ακαδημαϊκού Γ. Λάζου. Θα λέγαμε μάλιστα ότι η εν λόγω μελέτη, αποτελεί ένα διαφωτιστικό μάθημα νεοελληνικής ιστορίας, γι' αυτό και τη συνιστούμε ανεπιφύλακτα. Κυρίως επειδή μέσα από τη μελέτη αυτή ξετυλίσσονται ο κυνισμός και η ηθική χρεοκοπία της ελληνικής κοινωνίας η οποία ανέχτηκε και επιδοκίμασε το καθεστώς βαρβαρότητας όπου αποσυντέθηκαν οι ζωές χιλιάδων γυναικών.

Το καθεστώς των σχέσεων και των συμφερόντων που έχει οικοδομηθεί -σε ένα περιβάλλον ατιμωρησίας- πάνω στο σύγχρονο αυτό σεξουαλικό σκλαβοπάζαρο δεν βρίσκεται στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής. Αντιθέτως, αν υπήρχαν οι προϋποθέσεις και οι ανάλογες διαθέσεις να χτυπηθεί έστω και στα στοιχειώδη τούτη η τέρραστια περιοχή του δουλεμπορίου γυναικών, τότε τα κυκλώματα σωματεμπόρων πιθανώς να ήταν οι τελευταίοι στόχοι. Δυστυχώς όμως, έχει κυλήσει πολύ νερό στο αυλάκι και η ιστορία δεν ενδιαφέρεται για υποθετικούς συλλογισμούς.

Είναι χαρακτηριστική για παράδειγμα η ατιμωρησία (νομική και κοινωνική) που περιβάλλει εκείνο τον καθοριστικό παράγοντα που λέγεται πορνοπελάτης. Είναι αξιοσημείωτο ότι δεν τυγχάνει διόλου προσοχής η σημαντική συμβολή του στη διαφθορά των

Η αφίσα για τους πορνοπελάτες πήρε και αυτή τη θέση της στο βάθρο των πιο σκισμένων αφισών της πόλης. Φυσικά, στη Φυλή, την Αριστοτέλους και τη Βριλησού, το περιμέναμε, μιας και ο τόπος είναι γεμάτος από πορνικό «εμπόρευμα» και πορνοπελατεία. Αξιοσημείωτο όμως είναι ότι σκίστηκε και στα Εξάρχεια, απ' όπου και οι δύο φωτό που παραθέτουμε ενδεικτικά. Εντάξει, το ξέραμε ότι ούτε τα Εξάρχεια είναι αυτό που λέμε ο «φίλος της γυναίκα».

σχέσεων των δύο φύλων ευρύτερα. Κι όμως αυτός ο πολιτισμός είναι πλέον παρών και ορατός, πτυχές του οποίου περιγράψαμε σε αδρές γραμμές στην αφίσα που κυκλοφορήσαμε τον περασμένο Φλεβάρη.

Θα θέλαμε να προσθέσουμε ένα σχόλιο ακόμη για τον πορνοπελάτη *ως σχέση*, δίχως να εννοούμε αυτή τη σχέση ως αμιγώς χρηματική που αρχίζει και τελειώνει τη στιγμή που ο πορνοπελάτης με τα λεφτά στο χέρι καταναλώνει ένα από τα ποικίλα «πακέτα απόλαυσης» που του προσφέρονται. Αλλά για μια σχέση που εκτείνεται πέρα από την αυτή καθαυτή κατανάλωση.

Η σύνθεση της πορνοπελατείας που έχει χρηματοδοτήσει την καταναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα είναι αρκετά διαφωτιστική για να καταλάβουμε αυτή τη σχέση. Στελέχη, επιχειρηματίες, επαγγελματίες των μεσοστρωμάτων και μια σεβαστή μερίδα νεολαίας μεσοαστικής ή μικροαστικής προέλευσης, μιλώντας για τις μεγάλες πόλεις: αυτοί είναι που αποτέλεσαν τον κύριο κορμό

χρηματοδότησης του σύγχρονου δουλεμπορίου γυναικών. Αλλά η χρηματοδότηση εδώ έχει πολύ πιο ευρεία έννοια! Λέμε λοιπόν πως ένα σημαντικό μέρος αυτής της πορνοπελατείας εξύφανε ακόμη και με μη χρηματικούς τρόπους ένα ευρύτερο πλέγμα νομιμοποίησης, προστασίας και ενίσχυσης αυτής της οικονομίας εκμετάλλευσης των γυναικών. Δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε αυτούς τους τρόπους: ένας δικηγόρος-συστηματικός πορνοπελάτης μπορεί π.χ. να μεσολαβεί μέσω της επαγγελματικής του θέσης για την επίλυση διαφόρων μικροπροβλημάτων των αφεντικών της πορνείας με το νόμο (και δεν αναφερόμαστε καν στα κυκλώματα δικηγόρων που παρέχουν πλαστές βίζες-εκεί η μπίτζα είναι οργανωμένη). Ένας επιχειρηματίας-πορνοπελάτης με τους γνωστούς του, την πελατεία του, τα κονέ του μπορεί να συλλέγει πολύτιμες πληροφορίες για ενοχλητικά μικρο-ζητητάκια που μπλέκουν στα πόδια των αφεντικών μιας πιάτσας. Ένα στέλεχος μπορεί να διαφημίζει ιντερνετικά τους τόπους κατανάλωσης «καλού και φρέσκου εμπορεύματος». Με άλλα λόγια, μιλάμε εδώ για τη σχέση συστηματικού καταναλωτή-εμπόρου η οποία, όπως συμβαίνει και στους νόμιμους τομείς των υπηρεσιών, περιλαμβάνει μια ευρύτερη γκάμα δοσοληψιών: προνομιακή μεταχείριση, χαριστικές εξυπηρετήσεις, επιστράτευση κύκλου γνωριμιών κ.ά. Πάνω λοιπόν στη σπονδυλική στήλη οργάνωσης της εκμετάλλευσης των γυναικών που ακούει στο όνομα «σωματέμπορο» έχουν αναπτυχθεί λογιών-λογιών τέτοια παρακλάδια. Κι έτσι η πορνεία ως σχέσεις και συμφέροντα απλώνεται όσο δεν μπορούμε να φανταστούμε. Ήδη η κλίμακα όσων εργάζονται γύρω από την πορνεία είναι τρομακτική. Αν ληφθεί όμως υπόψη κι αυτό το περιφερειακό πλέγμα υποστήριξης, αυτή η ζώνη των πορνοπελατών που δεν καταναλώνουν απλώς γυναικεία σάρκα αλλά προσφέρουν κι εκδουλεύσεις στους δουλεμπόρους με τον άλφα ή βήτα τρόπο τότε μιλάμε για μια εντελώς διαφορετική κλίμακα και για μια εντελώς διαφορετική ποιοτικά κοινωνία.

Οι πορνοπελάτες είναι η «απούσα» μεταβλητή στις καταγγελίες του σύγχρονου σκλαβοπάζαρου γυναικών. Άθικτοι, ατιμώρητοι και με περισσή αυτοπεποίθηση συγκροτούν το δεύτερο μισό του κύκλου της βίας και του εξαναγκασμού χιλιάδων γυναικών. Σε αυτό τον κύκλο όμως από αόρατη μεταβλητή γίνονται στρατηγική διακρίνουσα.

in my back yard...

Με αφορμή άρθρο στο Βήμα για την ιστοσελίδα kokkina-fanaria.gr (ή αλλιώς bourdela.tv) αποφασίσαμε να ερευνήσουμε με μεγαλύτερη λεπτομέρεια τι συμβαίνει με αυτό τον «κόσμο» της πορνείας, τον οποίο αισθανόμαστε ιδιαίτερα μακριά και ανοικείο. Η ιστοσελίδα αυτή ξεκίνησε ως ερασιτεχνική ιστοσελίδα όπου οι πορνοπελάτες έγραφαν κριτικές για τις υπηρεσίες των εκδιδόμενων γυναικών, δηλαδή για κάθε πορνική μίσθωση περιγράφουν εάν ήταν καλή ή όχι. Η ιστοσελίδα έγινε πολύ δημοφιλής στους ελληναράδες πορνοπελάτες και η «δικαιοσύνη» το «κατέβασε», για να επανέλθει στον κυβερνοχώρο αργότερα μέσα από σέρβερ του εξωτερικού και να ηγηθεί ως η επικοινωνιακή «ομπρέλα» ενός νεότευκτου «business unit». Εάν δει λοιπόν κανείς τις ιστοσελίδες από κάθε στούντιο της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης θα καταλάβει ότι πρόκειται για οργανωμένη και κεντρική διαχείριση, τουλάχιστον, του επικοινωνιακού μέρους της προώθησης των στούντιο. Κάθε ιστοσελίδα έχει την ίδια δομή, τις ίδιες πληροφορίες, το μόνο που αλλάζει είναι η φωτογραφίες των γυναικών. Τροφοδοτούνται έτσι με πελατεία τα 161 μπουρδέλα και 63 καταγεγραμμένα στούντιο της Αθήνας (βέβαια υπάρχουν και τα μη καταγεγραμμένα).

Μας είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε την πόλη της οποίας είμαστε κάτοικοι, να ξέρουμε πού συχνάζει ο συρφετός αυτός των πορνοπελατών, των σωματεμπόρων, αναδεικνύοντας έτσι αυτή την «αόρατη» δραστηριότητα στο κέντρο της πόλης. Μια αγορά παράλληλη με τη ζωή στην πόλη. Από την έρευνα που κάναμε καταλάβαμε κάποια πράγματα, τα οποία θεωρούμε ότι είναι χρήσιμες πληροφορίες προκειμένου να αθρώσουμε σαφή

πολιτικό λόγο γύρω από την πορνεία στην Ελλάδα.

Γενικά υπάρχουν κατηγορίες πορνείας: οι οίκοι ανοχής (μπουρδέλα), τα στούντιο, τα ξενοδοχεία, τα στριπτιτζάδικα, τα κωλόμπαρα, τα «citytours» (δηλαδή να έρχεται η εκδιδόμενη στο σπίτι του πελάτη ή όπου δώσουν ραντεβού), και το πεζοδρόμιο. Υπάρχουν δηλαδή πολλές υπηρεσίες για τον πελάτη, στα πρότυπα βέβαια του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, ο οποίος φτιάχνει προϊόντα προς κατανάλωση. Ενώ παλιά υπήρχαν μόνο τα μπουρδέλα τώρα, στην εποχή του «ο πελάτης έχει πάντα δίκιο» οι υπηρεσίες είναι πολλές και διαφορετικές. Και βέβαια κάθε τέτοια κατηγορία φαίνεται να ακολουθείται από ανάλογες διαφορές στην εκμετάλλευση της εκδιδόμενης: μίσθωση, πελάτες ανά μέρα, ωράρια, ώρα με τον πελάτη και σεξουαλικές υπηρεσίες.

Έτσι, σε γενικές γραμμές, οι οίκοι ανοχής είναι οι φθηνότεροι (10-30 ευρώ η μία μίσθωση), τα στούντιο κυμαίνονται από 40-100, ανάλογα με τις υπηρεσίες που προσφέρονται, ενώ το πιο ακριβό είναι να έρχεται η κοπέλα στο σπίτι ή στο ξενοδοχείο (από 150 ευρώ και πάνω). Οι οίκοι ανοχής και το πεζοδρόμιο (επίσης φτηνά) είναι στο κέντρο της Αθήνας, ενώ οι άλλες κατηγορίες έχουν επεκταθεί μέσα στις γειτονίες. Τα δίκτυα σωματεμπορίας έχουν φροντίσει να έρθουν «κοντά στον πελάτη», και μέσα στην γειτονιά. Οι οίκοι ανοχής υποτίθεται ότι είναι τα «σπίτια με άδεια», ότι δηλαδή είναι νόμιμα. Επίσης είναι εμφανές από τις περιγραφές των πελατών ότι οι μετανάστριες είναι πια δομικό κομμάτι των μπουρδέλων και ότι οι ελληνίδες δεν είναι πια τόσο πολλές. Για όλες τις άλλες κατηγορίες δεν υπάρχουν νόμιμες άδειες, δηλαδή λειτουργούν με άδειες στούντιο αισθητικής, μπαρ κλπ. Με λίγα λόγια, οι τόποι έκδοσης των γυναικών είναι διάσπαρτοι στην πόλη, σαν τα μαγαζιά και τις καφετέριες, δηλαδή είναι δίπλα μας.

Κανείς μπορεί να διακρίνει τα μπουρδέλα στο κέντρο από το γνωστό άσπρο φανάρι, και τα στούντιο από επιγραφές που απλά γράφουν «studio» και το νούμερο του δρόμου. Χαρακτηριστικό στα στούντιο είναι η είσοδος στο κτίριο, η οποία πάντα είναι καλυμμένη έτσι ώστε να «προστατεύεται ο πελάτης (από ποιον άραγε;)». Στις περιγραφές των πελατών στην ιστοσελίδα μπορεί καμία να διακρίνει μερικές φορές τόσο τις συνθήκες εργασίας των εκδιδόμενων, όσο και τις αντιστάσεις που έχουν αναπτύξει για την σωματική και ψυχική ακεραιότητά τους. Σε πολλές περιπτώσεις

όπου η πελάτης βάζει χαμηλό «σκορ» στην εκδιδόμενη, η περιγραφή της εμπειρίας του συνάδει με το ότι η γυναίκα αρνήθηκε να κάνει κάτι ή δεν έδειχνε και τόσο «χαρούμενη» με αυτό που έκανε.

Φαίνεται ότι στα μπουρδέλα οι συνθήκες υγιεινής είναι χειρότερες από ότι στα στούντιο και ότι γενικά οι γυναίκες εξυπηρετούν περισσότερους άντρες, με υπηρεσία μικρότερης χρονικής διάρκειας. Η δουλειά τους είναι πιο εντατική από ό,τι τα στούντιο ή τα ξενοδοχεία ή τα citytours. Σε γενικές γραμμές πάντως οι γυναίκες φαίνεται να αλλάζουν «σπίτια» και μαζί ονόματα. Αυτός είναι ένας μηχανισμός που κάνει πιο δύσκολο για τον βίαιο ή ενοχλητικό πελάτη να έρθει εύκολα σε επαφή με την εκδιδόμενη, αλλά και να μην υπάρχει σταθερό σημείο για τις αρχές. Οι πληροφορίες για το πεζοδρόμιο δεν υπάρχουν, και είναι ένα κομμάτι της πορνείας που ακόμα παραμένει ανεξιχνίαστο.

not in my back yard...

Η διείσδυση και επέκταση της πορνείας στις γειτονιές του κέντρου της Αθήνας δεν έχει ξεφύγει της προσοχής των διαφόρων «αγανακτισμένων κατοίκων». Αυτοί που συγκροτούν τις δήθεν επιτροπές κατοίκων, με τη στήριξη του ΛΑΟΣ και της χρυσής αυγής, δεν χάνουν ευκαιρία να ονοματίσουν κάθε «παράνομη δραστηριότητα» των μεταναστών βρώμικη, απειλή για τη δημόσια υγεία, απειλή για το έθνος. Μαζί με αυτό το φασιστοειδή συρφετό βρίσκουν βέβαια τη φωνή τους και διάφοροι νοικοκυραίοι οι οποίοι διεκδικούν να φύγουν τα μπουρδέλα από τη γειτονιά τους. Μα βέβαια, η πορνεία στα νεωτερικά χρόνια ήταν άλλωστε προσβολή «κατά των ηθών». Αυτή η αντίληψη καλά κρατεί μέχρι σήμερα: η ακροδεξιά βρίσκει έτσι ηθικό έρεισμα στην κοινωνία όταν μιλά για την αύξηση της εγκληματικότητας στις γειτονιές.

Ταιριάζει λοιπόν καλά στη ρητορική των διαφόρων φασιστοειδών και φιλήσυχων πολιτών να χρησιμοποιούν την παρουσία της πορνείας στις περιοχές τους προκειμένου να αναπτύξουν και να προπαγανδίσουν τη ρατσιστική και φασιστική πολιτική τους. Βέβαια ούτε λόγος για το κεφάλαιο του οργανωμένου εγκλήματος, τους καταναγκασμούς και την εκμετάλλευση, όπως αυτά ανθίζουν πίσω από κάθε μαφιόζικη οικονομική δραστηριότητα: το πρόβλημα είναι οι πόρνες και όχι οι νταβατζήδες και οι πελάτες τους, οι χρήστες και όχι οι έμποροι των ναρκωτικών (και η λίστα μπορεί να μεγαλώσει πολύ: οι μετανάστες και όχι τα αφεντικά κλπ).

Η οργανωμένη σωματεμπορία έχει βρει εδώ και δυόμιση δεκαετίες ένα πρόσφορο έδαφος να αξιοποιήσει τις ζωές μεταναστών που είτε έχουν εξαναγκαστεί να φύγουν από τις χώρες τους, είτε θέλουν να έρθουν στην Ευρώπη γι' αυτό που οι ίδιες κρίνουν ότι θα ήταν ένα καλύτερο μέλλον για αυτές. Η απαγόρευση της μετανάστευσης έχει κάνει ακόμα πιο ευάλωτες τις μετανάστριες στα διεθνή δίκτυα σωματεμπορίας, τα οποία ικανοποιούν

τις ορέξεις των ελληναράδων που πληρώνουν για το καινούριο εξωτικό μωρό ή τη φτηνή αλβανίδα στη Φυλής. Δεν μιλάμε εδώ για τις πόρνες πολυτελείας ή τις πόρνες από επιλογή (όσο μπορούμε όλες μας να ορίσουμε με σαφήνεια τα όρια των επιλογών μας μέσα στον καπιταλισμό), οι οποίες αποτελούν πια μειοψηφία στην Ελλάδα. Το γεγονός λοιπόν παραμένει. Το μεγαλύτερο μέρος της πορνικής αγοράς, είτε είναι εξαναγκαστική είτε όχι, αφορά μετανάστριες εργάτριες, οι οποίες περνούν τα σύνορα της Ελλάδας νομίζοντας ότι θα κάνουν τις καθαρίστριες ή τις πωλήτριες, ή μη γνωρίζοντας τα εντατικά ωράρια και τις συνθήκες εργασίας του «κάνω παρέα» ή «κοιμάμαι» με άντρες. Πρόκειται για το πιο υποτιμημένο κομμάτι της γυναικείας εργατικής τάξης: μετανάστριες χωρίς χαρτιά, με καμία ασφάλεια όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας τους, με συχνή βίαιη εκμετάλλευση των σωμάτων τους και υπό τον έλεγχο των σκληρών εργοδοτών της μαφίας. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από τις μειωμένες θητείες τους ως πορνών που κυμαίνονται περίπου από 3 μήνες έως 3 χρόνια. Και μετά μας λένε να φύγουν τα μπουρδέλα από τις γειτονιές! Λες και δεν ξέρουν ότι η πορνεία στην Ελλάδα έχει τραφεί από τους γείτονες-πελάτες και η λύση μασκαρεύεται με το «not in my back yard» (όπως το λέμε εδώ δηλαδή «μακριά από τον κώλο μου»).

Άλλος ένας τομέας υπηρεσιών λοιπόν, όπου οι μετανάστριες κάνουν όλη τη σκατοδουλειά. Όντας πια οι μόνες «κατάλληλες» για να καθαρίζουν τα σπίτια μας, αποτελούν και την πιο κατάλληλη πηγή σωμάτων στη διεθνή πορνική αγορά. Και αυτό γιατί έχουν ανάγκη να μεταναστεύσουν για να πουλήσουν την εργατική τους δύναμη· ακριβώς αυτή η ανάγκη καταναλώνεται, παρέα από τα διεθνή δίκτυα σωματεμπορίας και τη ντόπια πελατεία. Ας μπει λοιπόν πίσω στην τρύπα του κάθε είδους αγανακτισμένου πολίτη, αριστερός ή δεξιός, γυναίκα ή άντρας, αφεντικό ή υπάλληλος, που με πρόσχημα την ηθική, τη δημόσια αιδώ και τη δημόσια υγεία επιτίθενται στις μετανάστριες εκδιδόμενες. Γιατί είναι εργάτριες που τις εκμεταλλεύονται, φτηνά και σκληρά, για τις ορέξεις τους οι γιοί, οι θείοι, οι φίλοι και οι πατεράδες όλων μας. Ας μιλήσουν γι' αυτούς: τους πελάτες και την κουλτούρα που τους έχει παράξει. Και ας αφήσουν τα ψόφια περί βρωμιιάς και απουσίας ηθικής στις γειτονιές· οι γειτονιές μας βρωμάνε ματσίλα και ρατσισμό.

Επιχείρηση-απάτη, κωδικός: νέα γρίπη

Η νέα γρίπη μας απασχόλησε το περασμένο φθινόπωρο ως τρόπος με τον οποίο το κράτος κάνει πολιτική στη δημόσια υγεία, με στρατιωτικούς όρους και με παραμέτρους δημόσιας τάξης. Η πολιτική δε της πρόληψης που συνόδευε τις ασκήσεις πανικού θεωρήσαμε ότι σε μεγάλο βαθμό είχε δοκιμαστεί στο παρελθόν, ιδεολογικά και πρακτικά, πάνω στις ίδιες τις γυναίκες, ιατροκοπιώντας την καθημερινότητά τους, μετατρέποντας τα σώματά τους σε δυνάμει ασθενή. Με άλλα λόγια, τα γυναικεία σώματα υπήρξαν ο δοκιμαστικός σωλήνας στον οποίο γεννήθηκαν ιδέες και αντιλήψεις για την υγεία και την αρρώστια ευρύτερα.

Παραθέτουμε παρακάτω το χρονικό της πανδημίας που βασάνιζε την επικαιρότητα (και τα νεύρα μας) το φθινόπωρο και το χειμώνα, το οποίο καταλήγει σε αυτό που ήταν προφανές εξαρχής: ότι ο θησαυρός ήταν τελικά άνθρακες. Ωστόσο η νέα γρίπη έβαλε και αυτή το λιθαράκι της στις σύγχρονες φοβίες περί δημόσιας υγείας.

Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας πανδημίας

Οκτώβρης | Α! Όλα κι όλα· με την υγεία δεν παίζουμε!

10/10/2009 Βήμα

Επαγρύπνηση των επιστημόνων για τη νέα γρίπη

Μελέτες αμερικανών ερευνητών που μας κρατούν σε εγρήγορση έδειξαν ότι η νέα γρίπη μπορεί να προκαλέσει θρομβώσεις και βλάβες στους πνεύμονες (όπως κάθε γρίπη «μπορεί»...). Μεσήλικας άντρας παρόλο που είχε πυρετό και συμπτώματα γρίπης δεν του χορηγήθηκε αντι-ικό και 5 μέρες μετά πέθανε.

14/10/2009 Ελευθεροτυπία

Έκλεισε τμήμα λόγω γρίπης

Η Πέμπτη τάξη δημοτικού σχολείου στο Πανόραμα Θεσσαλονίκης, γιατί πέντε μαθητές προσβλήθηκαν από τον ιό της νέας γρίπης. Στην ουσία όμως το τμήμα ήδη είχε διακόψει καθώς μόλις μαθεύτηκε ότι γριπιάστηκαν οι 5 μαθητές, μόνον 2 από τους συνολικά 21 μαθητές του τμήματος εμφανίστηκαν στο σχολείο. Οι γονείς των υπόλοιπων κράτησαν τα παιδιά στο σπίτι. Είναι αυτό που λέμε ψύχραιμοι άνθρωποι...

13/10/2009, Ελευθεροτυπία

«Βελτιώνουμε το σχέδιο κατά της γρίπης»

Δεν μας λένε ακριβώς πώς ώστε να μάθουμε και εμείς οι ανίδεοι, ωστόσο στο τέλος αυτού του μικρού ρεπορτάζ αναφέρεται από τη νέα υπουργό Υγείας Μαριλίζα Ξενο...κάτι (είναι αυτή με το μακρύ επώνυμο) αφενός η ανάγκη της τόνωσης της εμπιστοσύνης των πολιτών στον εμβολιασμό, αφετέρου η ανάγκη θέσπισης ενισχυμένων μηχανισμών σε θέμα φαρμακοεπαγρύπνησης και διαχείρισης κινδύνου. Γενικώς, πουλάνε «ασφάλεια» με το κιλό.

13/10/2009 Ελευθεροτυπία

Η γρίπη τον χειμώνα | του καρδιολόγου Δ. Κρεμαστινού

Υποστηρίζει πως δεν υπάρχει κανένας λόγος να εμβολιαστεί μαζικά ο πληθυσμός, καθώς με βάση τα τώρα δεδομένα το 70% ούτως ή άλλως δεν πρόκειται να αρρωστήσει από τον ιό όπως επίσης οι παρενέργειες του εμβολίου δεν είναι ακόμη γνωστές. Θεωρεί πως ο εμβολιασμός πρέπει να περιοριστεί σε ομάδες υψηλού κινδύνου και μόνο. Επίσης πιστεύει πως το κλείσιμο των σχολείων είναι ένα υπερβολικό μέτρο.

22/10/09 Καθημερινή

Νέες οδηγίες προς σχολεία για τη γρίπη

Στις νέες οδηγίες απαλείφθηκαν η τοποθέτηση των θρανίων σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ τους, ο περιορισμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που προϋποθέτουν παραμονή σε κλειστούς χώρους (μουσεία, θέατρα), η διασπορά των μαθητών στον προαυλισμό τους και η αποφυγή των χειραψιών και των φιλιών.

24/10/09 Βήμα

Διπλός ο αντιγριπικός εμβολιασμός για τις εγκύους

Οι έγκυες πρέπει να εμβολιαστούν με το πανδημικό αλλά και το εποχικό εμβόλιο, λένε πολλοί αμερικάνικοι ιατρικοί οργανισμοί. Δεν είναι όμως σίγουρο ότι οι έγκυες θα ενδώσουν, λέει το άρθρο, γιατί γενικά υπο-εμβολιάζονται για τη γρίπη.

Η ανάλυση των 301 πρώτων κρουσμάτων από επιστημόνες του ΚΕΕΛΠΝΟ έδειξε ότι τα συμπτώματα, στη συντριπτική πλειοψηφία ήταν πυρετός και ξηρός βήχας. Από τους ασθενείς που είχαν πυρετό, το 30% είχαν δέκατα ενώ το 15% ήταν απύρετοι . Τα στοιχεία αυτά δείχνουν πως 4 στους 10 δε ψήνονται στον πυρετό όταν αρρωστησουν από τη νέα γρίπη. (!)

Μέχρι τον ερχόμενο Μάιο στην Ελλάδα

- θα νοσηλευτούν 20.000 έως 30.000
- θα μολυνθούν 2-3 εκατομμύρια άνθρωποι
- θα χάσουν τη ζωή τους 2.000-3.000

Οδηγός "Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τη γρίπη"
(Τα Νέα/ΚΕΕΛΠΝΟ Σεπτέμβρης 09)

26/10/2009 Ελευθεροτυπία

ΗΠΑ – νέα γρίπη: προληπτική... κατάσταση έκτακτης ανάγκης

Ο Ομπάμα αποφάσισε να κηρύξει τις ΗΠΑ σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της ταχείας εξάπλωσης της νέας γρίπης.

29/10/2009 Ελευθεροτυπία

Κλείνουν λόγω γρίπης

Τρία τμήματα Γυμνασίου, το ένα στη Θεσσαλονίκη, το άλλο στα Γιαννιτσά και το τρίτο στην Αλεξανδρούπολη. Η ίδια ιστορία: στη Θεσσαλονίκη και τα Γιαννιτσά τα τμήματα έκλεισαν διότι δεν πάτησαν οι μαθητές έπειτα από φήμες για γρίπη

Οι απειλές και οι φοβέρες περί της επικινδυνότητας αυτού του καινούργιου ιού δε φαίνονταν να επαληθεύονται. Οι γνώμες των ειδικών διχάζονταν για το πόσο καταστροφική είναι αυτή η καινούργια γρίπη. Παρόλα αυτά η αντίδραση των κρατικών μηχανισμών στην αντιμετώπιση της πανδημίας ήταν άμεση και σαφέστατη. Μπορεί να είναι σοβαρά τα πράγματα μπορεί και όχι, αλλά για καλό και για κακό μη συνωστίζεστε, μην ακουμπήσετε, βάλτε τους αρρώστους σε καραντίνα και είναι χρέος σας να εμβολιαστείτε γιατί έτσι δεν προφυλάσσετε μόνο τους εαυτούς σας αλλά και τους άλλους . Το υπουργείο υγείας έστειλε διάφορες εγκυκλίους στα σχολεία όπου μεταξύ άλλων όριζε και συντονιστή γρίπης και υπεύθυνο διαλείμματος. Ο πρώτος θα είχε λίστα με όλα τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις μαθητών και εργαζομένων και θα αναζητούσε βοήθεια όταν χρειάζονταν από το πλησιέστερο νοσοκομείο. Ο δεύτερος θα παρακολουθούσε τη συμμόρφωση των παιδιών, θα έκανε συστάσεις και θα ενημέρωνε τον συντονιστή. Σε νοσοκομείο της Αθήνας οι σεκιουριτάδες στην είσοδο ρωτούσαν τους εισερχόμενους αν ήταν γριπιασμένοι και ενημέρωναν με γουόκι τοκί τους γιατρούς "έναν εμπύρετος ανεβαίνει στον τρίτο". Και όλα αυτά για λίγο συνάχι-μήπως τελικά με την υγεία" παίζουμε";

Νοέμβρης | Η νέα γρίπη ΔΕΝ απειλεί την υγεία απειλεί τη λογική και τις σχέσεις μας*

1/11/09 Βήμα

ΒΗΜΑΙΔΕΩΝ: Οι πανδημίες μια άλλη σύγχρονη κρίση

Άρθρο επιτρόπου της ΕΕ για θέματα υγείας. Λέει ότι η πανδημία είναι μία κρίση γιατί έχει συνέπειες τις οποίες χωρίζει σε άμεσες και έμμεσες. Άμεσες είναι το κόστος εμβολιασμού για τα κράτη και τη στρατηγική εμβολιασμού. Έμμεσες είναι η αποχή από την εργασία, η πίεση στα νοσοκομεία, και η μείωση της παραγωγικότητας (φέρτε κι άλλους ιούς!).

1/11/09 Ελευθεροτυπία

Κινδυνολογία made in USA

Σχολιασμός της κήρυξης έκτακτης ανάγκης στις ΗΠΑ λόγω νέας γρίπης. Επιδημιολόγοι και άλλοι είναι καχύποπτοι και στέκονται στις πολιτικές συνέπειες της κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης που τυπικά οδηγούν σε αναστολή βασικών συνταγματικών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

5/11/09 Τα Νέα

Τίτλος εξωφύλλου: Έκκληση γιατρών . Κάντε το εμβόλιο!

Απροθυμία σοκ. Το 58% των γιατρών και το 90% των νοσηλευτών αρνούνται να εμβολιαστούν. (Μεσ τον παραλογισμό οι άνθρωποι αυτοί...) Έκκληση κάνουν οι ειδικοί στους πολίτες να εμβολιαστούν με το πανδημικό εμβόλιο ...

12/11/2009 Ελευθεροτυπία

Συστήνουν εμβολιασμό εγκύων

Το Εθνικό Συμβούλιο για την πανδημία της νέας γρίπης προτρέπει τις εγκύους να εμβολιαστούν διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος

αν κολλήσουν να γεννηθούν μωρά πρόωρα και με ελλιπές βάρος (οπότε θα θεωρούνται υπεύθυνες και γι' αυτό). Δεδομένου ότι οι γυναίκες είναι πάντα στην πρώτη γραμμή προπαγάνδας για τέτοια ζητήματα στη συνέχεια το συμβούλιο προσπαθεί να χτυπήσει τη γενικότερη καχυποψία στο νέο εμβόλιο.

5/11/2009 Ελευθεροτυπία

Δεκέμβρη, η πανδημία στην Ελλάδα

Δύο εκατομμύρια έλληνες αναμένεται να νοσήσουν από τη νέα γρίπη, 20.000 θα νοσηλευτούν και 3.000 από αυτούς θα χρειαστεί να εισαχθούν σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Μετά πήγανε να παίξουνε ΛΟΤΤΟ...

11/11/09 Καθημερινή

Δέσμη μέτρων προς σχολεία για τη «διαχείριση» της γρίπης

Χθες το υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε δέσμη μέτρων που αφορούν τη διαχείριση της «κρίσης» με τη νέα γρίπη. Σύμφωνα με αυτά, όταν η αναστολή λειτουργίας των τμημάτων είναι έως 15 ημέρες, οι διευθυντές εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους σχολικούς συμβούλους και τους συλλόγους διδασκόντων οφείλουν να φροντίσουν για την αναπλήρωση της διδακτέας ύλης, ενώ όταν η αναστολή λειτουργίας είναι για περισσότερες από δύο εβδομάδες,

5 Νοέβριου 2009 Βήμα της Κυριακής

Αυτή την εβδομάδα το Βήμα εξέδωσε τον «Οδηγό: Νέα γρίπη, πώς προλαμβάνεται, πώς θεραπεύεται»

Όσον αφορά την πρόληψη ο Οδηγός συστήνει ό,τι και οι αρμόδιοι οργανισμοί: να αντικαθίσταται η προσωπική επαφή από το ίντερνετ ή το τηλέφωνο, να αποφεύγονται οι χειραψίες, να αποφεύγεται ο δανεισμός προσωπικών αντικειμένων και οι λοιπές υστερικές χαζομάρες.

5 Νοέβριου 2009 Βήμα

Η πανδημία πλησιάζει, ήπια ως τώρα τα συμπτώματα

Πρόκειται για άρθρο που επιχειρηματολογεί για το πόσο τα συ-

*βλ. κείμενο προκήρυξης σελ.35

μπτώματα της γρίπης είναι τόσο ήπια, που δεν καταλαβαίνουμε ότι πρόκειται για τον «εχθρό»!

17 Νοέβριου 2009 Βήμα

Οι γιατροί αρνούνται να κάνουν το εμβόλιο

Σε νοσοκομεία που έχουν 25.000 εργαζόμενους εμβολιάστηκαν μόνο 50-70 άτομα. Η Υπουργός Υγείας εμβολιάστηκε και αυτή για να δώσει το καλό παράδειγμα.

27/11/09 Καθημερινή

«Ασφαλές το εμβόλιο και για βρέφη»

Αποφασίστηκε η ένταξη παιδιών 6 - 36 μηνών στον πληθυσμό που θα εμβολιαστεί έναντι της γρίπης.

Δεκέμβρης-Γενάρης | Η γρίπη φεύγει τα εμβόλια μένου

11/12/09 Βήμα

Μικρή ύφεση στο πανδημικό κύμα της νέας γρίπης

Πτωτική τάση παρουσιάζει για πρώτη φορά η νέα γρίπη στην Ελλάδα (κρίμα, τόσο καιρό περιμέναμε).

15/12/09 Βήμα

Οι ανεπιθύμητες ενέργειες από το εμβόλιο

Περισσότερες από 300 ανεπιθύμητες ενέργειες έχουν καταγραφεί από το εμβόλιο της νέας γρίπης στην Ελλάδα.

17/12/09 Ελευθεροτυπία

Γρίπη: Επιπλοκές από γονιδιακή διάθεση

Και λέγαμε τότε θα μπουν και τα γονίδια στο χορό. Λένε πως οι επιστήμονες έχουν εντοπίσει και γονιδιακούς λόγους που προδιαθέτουν νέους ανθρώπους, χωρίς επιβαρυνμένο ιστορικό, να νοσούν βαριά από τη νέα γρίπη.

22/12/09 Ελευθεροτυπία

Γρίπη: Επαναδιαπραγμάτευση για 8 εκατ. δόσεις εμβολίου

Το υπουργείο Υγείας σκέφτεται τι να κάνει με 8 εκατ. δόσεις εμβολίου που έχουν μείνει και θα μείνουν στα αζήτητα. Μέχρι τώρα έχουν εμβολιαστεί μόνο 350.000 άτομα και το ενδιαφέρον του κοινού είναι εξαιρετικά χαμηλό.

12/01/10 Βήμα

Πανδημία-σκάνδαλο για τη νέα γρίπη καταγγέλλει το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Βουλευτές από ένδεκα χώρες-μέλη ζητούν τη σύσταση ειδικής διερευνητικής επιτροπής.

Σε παγκόσμιο σκάνδαλο πρώτου μεγέθους εξελίσσεται το σίρι-αλ με την «πανδημία»(;) της νέας γρίπης, καθώς η μία χώρα μετά την άλλη ακυρώνουν τις υπέρμετρες παραγγελίες των πολυσυζητημένων εμβολίων για την αντιμετώπιση του ιού H1N1.

13/01/10 Ελευθεροτυπία

ΠΟΥ: θα δούμε εν καιρώ τους χειρισμούς για την πανδημία

Αντε να τους δούμε! Αφού κοπάσει το πανδημικό κύμα, ο ΠΟΥ δεσμεύτηκε να εξετάσει τους χειρισμούς για τη νέα γρίπη, «κάτι που μπορεί να πάρει μήνες ή και χρόνια»

17/01/10 Βήμα

Ήταν τελικά «μαϊμού» η πανδημία της γρίπης;

Επιτέλους! Γράψανε το άρθρο που όλοι περιμέναμε. Μόνο που ξέχασαν να βγάλουν τα εισαγωγικά από τη λέξη μαϊμού. Παρά τον τίτλο του άρθρου και την καταγγελία στο Συμβούλιο της Ευρώπης πολλών ευρωπαίων βουλευτών ότι επρόκειτο περί «πλασματικής πανδημίας», οι Έλληνες επιστήμονες λένε ότι «ενδέχεται να παρουσιαστεί νέο κύμα πανδημίας εντός του επόμενου διμήνου».

24/01/10 Βήμα

«Πάρτε τα εμβόλια πίσω», λέει η Μ.Ξενογιαννακοπούλου.

Το υπουργείο υγείας δίνει μάχη για ακύρωση της παραγγελίας

12,3 εκατ. δόσεων και την εξοικονόμηση (!) περίπου 80 εκατ. ευρώ. Τρέχουν και δεν φθάνουν στην προσπάθειά τους να ακυρώσουν το μεγαλύτερο μέρος της υπερβολικής παραγγελίας των πανδημικών εμβολίων.

Αμάν και αυτή η γρίπη. Από εκεί που περιμέναμε να εξαπλωθεί το Δεκέμβρη αυτή τελικά εξασθένησε. Άφαντοι οι πολίτες μαζί με νοσοκόμους και γιατρούς από τον μαζικό εμβολιασμό... Λίγο η γρίπη που τελικά δεν ήταν και τόσο φοβερή, λίγο οι δημοσιεύσεις περί παρενεργειών του καινούργιου εμβολίου, μαζί με τις πάντα δημοφιλείς θεωρίες συνωμοσίας -περί οργανωμένου σχεδίου των παντοδύναμων φαρμακευτικών εταιρειών που πιάσαν κορόιδο τα δυτικά κράτη και τα εθνικά συστήματά υγείας για να βγάλουν κέρδη- και τα εμβόλια μείναν στα ράφια. Κάτι απέλπιδες προσπάθειες, μπας και τσιμπήσει κανένας και πάει να εμβολιαστεί, ότι η πανδημία μπορεί να έρθει αργότερα δεν έπιασαν τόπο. Το θέμα τώρα είναι τι θα τα κάνουν τα κακόμοιρα τα κράτη τόσα εμβόλια: τα χαρίζουν στις χώρες του τρίτου κόσμου, η Ελβετία μάλιστα τα πούλησε!

Φεβρουάριος-Μάρτιος | Το τέλος της γρίπης, η αρχή της κρίσης

10/3/10 Ελευθεροτυπία

«Εξεταστική» για τη νέα γρίπη

Έντεκα ευρωβουλευτές ζήτησαν τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τον τρόπο διαχείρισης της νέας γρίπης, λέγοντας μάλιστα ότι «μας μίλησαν για πανδημία που τελικά δεν ήταν πανδημία.

Πάει η γρίπη παν και τα εμβόλια, ξεχάστηκαν. Ούτε οι εφημερίδες ασχολούνται πια, ελάχιστα τα δημοσιεύματα για τον ιδίο αυτό το δίμη-

νο. Ο απολογισμός από τον Αύγουστο ως το Μάρτιο στην Ελλάδα έχει ως εξής: 139 οι νεκροί από τους οποίους οι συντριπτική πλειοψηφία με χρόνιες ή άλλες παθήσεις. Στο μεταξύ, έχουμε άλλα που μας καίνε, έρχεται κρίση! Πτώχευση! ΔΝΤ!

Απρίλιος-Ιούνιος | (εν μέσω κρίσης)

5/5/10 Τα Νέα

Ο πανικός εξαπλώθηκε, ο ιός όχι και τόσο πολύ.

Μεταξύ άλλων που αναφέρει το άρθρο, ας υπογραμμιστούν τα εξής:

«Πανάκριβο...επικοινωνιακό εμβόλιο».

«Επικοινωνιακή φούσκα».

Έτσι χαρακτηρίζει μια μεγάλη μερίδα επιστημόνων την απόφαση του τότε υπουργού υγείας, για μαζικό εμβολιασμό.

Τι πάει να πει δηλαδή επικοινωνιακή φούσκα; Εμείς άλλα καταλάβαμε. Οι κρατικοί μηχανισμοί, για παράδειγμα, δούλεψαν πολύ αποτελεσματικά για τη διαχείρισή της γρίπης επικαλούμενοι την ασφάλεια της δημοσίας υγείας. Το αμφιλεγόμενο εμβόλιο μπορεί να μην έπεισε, η κρατική διαχείριση της γρίπης όμως δεν βρήκε παντού ιδιαίτερες αντιστάσεις. Η ελληνική οικογένεια έγινε ο καλύτερος αποδέκτης του ψευτοπανικού που έσπερναν. Σχολεία έκλεισαν, γιατί τη μία μέρα ένας φτερνιζόταν και την άλλη 20 απουσίαζαν, καθώς οι γονείς φοβόντουσαν μη κολλήσουν τα παιδιά τους. Σε χώρους εργασίας έλαβαν χώρα παράλογες αντιδράσεις "Έρχεσαι στη δουλειά με πυρετό και δεν το λες σε κανέναν! Είμαι μανά εγώ!". Έτσι λοιπόν η ιστορία με τη γρίπη, αν μη τι άλλο, ανέδειξε τα προβλήματα στις κοινωνικές μας σχέσεις με τον ίδιο τρόπο που τα αναδεικνύει τώρα και η οικονομική κρίση, "αυτοί που πήραν τα λεφτά να μας το πουν και να πάνε φυλακή, εγώ τι φταίω που μου έκοψαν το μισθό, έχω και παιδιά να μεγαλώσω!".

**Η νέα γρίπη ΔΕΝ απειλεί την υγεία...
απειλεί τη λογική και τις σχέσεις μας!**

δύο λόγια για τον πανικό με τη νέα γρίπη

μιγάδα
ομάδα γυναικών
έναντι στις νέες επιδημιολογίες

Παραθέτουμε παρακάτω το κείμενο της προκήρυξης που μοιράσαμε στα εξωτερικά ιατρεία των δημόσιων νοσοκομείων της Αθήνας το Νοέμβριο του 2009. Στο ζενίθ δηλαδή του...πανικού με τη νέα γρίπη. Το μοίρασμα ήταν αξέχαστη εμπειρία: στο Ιπποκράτειο γίναμε στόχος επίθεσης γιατρού που μας κατηγορήσε ότι παραπληροφορούμε τον κόσμο, λέγοντας επί λέξει: «επάνω έχω κρούσμα με 37 πυρετό που κινδυνεύει!!!». Εμβρόντητες αρχικά από την πληροφορία ότι ένας πυρετός 37 βαθμών μπορεί και να... σκοτώνει, συνεχίσαμε απτόητες το έργο μας, πεπεισμένες ότι επρόκειτο για τρελό και παλαβό που παρίστανε το γιατρό. Αν εξαιρέσουμε ότι ένας στους δύο που έπαιρνε την προκήρυξη (η οποία έβριζε την πολιτική της... μάσκας) φορούσε μάσκα και ότι μια κυρία στον Ευαγγελισμό πήρε το ρίσκο να βγάλει τη μάσκα για να μας πει πως η έκφραση «το κράτος έχει χεσμένη τη δημόσια υγεία» είναι μπρουτάλ και έτσι χάνουμε το δικίο μας, και άλλα πολλά που τώρα δεν θυμόμαστε, κατά τα άλλα ήταν μια ενδιαφέρουσα εμπειρία.

Η νέα γρίπη ΔΕΝ απειλεί την υγεία... απειλεί τη λογική και τις σχέσεις μας

Καταρχήν, ας απομυθοποιήσουμε την υπόθεση της νέας γρίπης

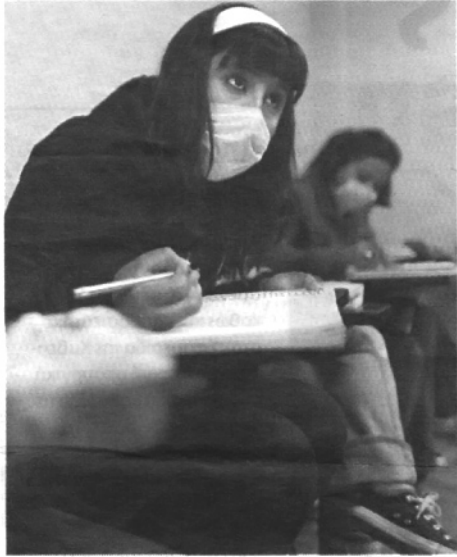
Είναι πρωτοφανές αυτό που συμβαίνει με τη νέα γρίπη! Είναι πρωτοφανές το μέγεθος της προπαγάνδας με την οποία μας βομβαρδίζουν καθημερινά τα μίντια και οι ειδικοί για μια «πανδημία» που είναι πλέον πια τόσο αμφιλεγόμενη, αν δεν ήταν ήδη τέτοια από την αρχή. Είναι πρωτοφανές το πώς η αντιμετώπιση μιας ήπιας γρίπης έχει πάρει διαστάσεις σκέτης τρομοουστερίας. Είναι πρωτοφανές το πώς ένας εξαιρετικά οικείος μέχρι πρότινος συνδυασμός πυρετού, συναχίου και βήχα έχει εγκατασταθεί ως μέγιστη απειλή στη δημόσια υγεία· επειδή, λένε, αυτός ο συνδυασμός είναι αποτέλεσμα ενός νέου ιού.

Ξέρουμε ωστόσο από τα επίσημα χείλη του κράτους και των ειδικών πως η νέα γρίπη είναι πιο ήπια από την κοινή εποχιακή γρίπη. Ξέρουμε ακόμη, και πάλι από τα στόματα των ίδιων ειδικών που σπέρνουν το φόβο και τον πανικό, πως το ποσοστό θανάτων από τη νέα γρίπη είναι παγκοσμίως τόσο μικρό, που σε καμιά περίπτωση δεν τίθεται θέμα παγκόσμιου συναγερμού. Ξέρουμε τέλος και την εξής κοινή σε όλους διαπίστωση: **πως εδώ και αρκετά χρόνια οι πρωτοκοσμικοί κάτοικοι αυτού του πλανήτη ουδέποτε απειλήθηκαν μαζικά από ιούς της γρίπης.** Προφανώς και αρρωσταίνουμε από τη γρίπη. Και κάποιοι κάτω από ιδιαίτερες

συνθήκες (αν έχουν ήδη κάποια άλλη αρρώστια) πεθαίνουν. Αλλά αυτό δεν συνιστούσε ποτέ στο παρελθόν παγκόσμια απειλή για την υγεία! Περισσότεροι πεθαίνουν για παράδειγμα στις μέρες μας σε τροχαία δυστυχήματα... Κι αν αναλογιστούμε τι συμβαίνει σε άλλα πιο μακρινά μέρη του κόσμου, όπως για παράδειγμα στην Αφρική όπου δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν καθημερινά από κοινές αρρώστιες που στην ανεπτυγμένη Δύση είναι εδώ και χρόνια θεραπεύσιμες, τότε σίγουρα θα αλλάζαμε γνώμη για το τι θα έπρεπε να θεωρείται πραγματικά πανδημία.

Παρόλ' αυτά, το ελληνικό κράτος (όπως και άλλα στην Ευρώπη και γενικώς στη Δύση) έχει επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα της γρίπης. Εμφανίζεται ως εγγυητής της δημόσιας υγείας. Έχει επιδοθεί σε εκστρατείες ενημέρωσης και πρόληψης που αφορούν τα σχολεία, τους χώρους δουλειάς, τις μετακινήσεις μας στην πόλη, τις καθημερινές μας συνήθειες. Λαμβάνει μέτρα κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. κλείσιμο σχολείων), ζητά να είμαστε σε εγρήγορση ακόμη κι όταν νιώθουμε υγιείς, μας καλεί να είμαστε διαρκώς «καχύποπτοι» με τους γύρω μας και τα πάντα. Διότι το κράτος -και έχει σημασία αυτό- προπαγανδίζει τη νέα γρίπη σαν κάποιου είδους «στρατιωτική απειλή»: σαν απειλή από έναν νέο ιό «τρομοκράτη», τον H1N1.

Η αλήθεια είναι -για όσους θυμούνται- πως οι φοβίες και τα σε-νάρια για καταστροφικούς νέους ιούς δεν εμφανίστηκαν για πρώτη φορά με τη νέα γρίπη. Ποιοι θυμούνται για παράδειγμα την περιβόητη γρίπη των πτηνών το 2004; Με τον αντίστοιχο της ιό «τρομοκράτη» H5N1; Ο θόρυβος γύρω από τη νέα εκείνη γρίπη έσβησε τόσο απότομα όσο θορυβωδώς προπαγανδίστηκε. Ποιοι θυμούνται το SARS του 2003; Με τον αντίστοιχο και πάλι ιό της «άτυπης πνευμονίας», ο οποίος βαφτίστηκε μάλιστα ο πρώτος «ιός φονιάς της χιλιετίας»; Ελάχιστοι θα θυμούνται και ίσως είναι λογικό. Ε! ούτε αποδεκατιστήκαμε ούτε και απειληθήκαμε στοιχειωδώς από κανέναν από τους παραπάνω ιούς. Κι όμως, αξίζει να θυμίσουμε πως με αφορμή εκείνες τις παγκόσμιες «απειλές» εγκαινιάστηκαν και νομιμοποιήθηκαν νέες ολοκληρωτικές κρατικές μέθοδοι αντιμετώπισης. Σε κράτη της Ασίας εφαρμόστηκαν τότε καραντίνες σε συγκροτήματα κατοικιών, έκλεισαν θέατρα, κινηματογράφοι, απαγορεύτηκαν μαζικές συγκεντρώσεις, επιβλήθηκε κατ' οίκον περιορισμός σε άτομα που εμφάνιζαν συμπτώμα-

© Νικόλαος Γεωργιάδης

τα, με επιβολή προστίμων για τους παραβάτες. Στην Ευρώπη συζητούσαν τη σύσταση ομάδας ταχείας αντίδρασης, στα πρότυπα στρατιωτικών ειδικών δυνάμεων. Εδώ στην Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε άσκηση αντιμετώπισης της γρίπης των πτηνών σε δημόσιο νοσοκομείο στη Θεσσαλονίκη όπου συμμετείχαν αστυνομικά σώματα με αντικείμενο τη σύλληψη «ύποπτου» φορέα.

Δεν μιλάμε για καμιά συνωμοσία εδώ. Ούτε όσον αφορά τους νέους ιούς -που είναι σε μεγάλο βαθμό γέννημα-θρέμμα της εντατικής ανάπτυξης και καλλιέργειας ζώων- ούτε όσον αφορά τους επίσημους προπαγανδιστές. Μιλάμε για το εξής προφανές αποτέλεσμα που βλέπουμε να έχει όλη αυτή η ιστορία: ότι η συζήτηση περί απειλητικών ιών, η συζήτηση για απειλές στη δημόσια υγεία που έρχονται και παρέρχονται περιοδικά τα τελευταία χρόνια με προέλευση τα πτηνά, τους χοίρους κλπ έχει αποδειχτεί πάρα πολύ λειτουργική για τα κράτη: λειτουργική για ασκήσεις πανικού, λειτουργική για την αντιμετώπιση της υγείας με όρους δημόσιας τάξης. Φυσικά σε βάρος μας.

Ο φόβος για τη νέα γρίπη δουλεύει για το κράτος.

Όχι για εμάς.

Αυτό που βλέπουμε να συμβαίνει με τη νέα γρίπη όπως και με τις προηγούμενες «κρίσεις» υγείας είναι η συστηματική προσπάθεια εγκατάστασης απειλών μέσα στη δημόσια ζωή. Στην εποχή που ζούμε, βλέπουμε ήδη ότι οι εκάστοτε «απειλές» (από ιούς ή οτιδήποτε άλλο μας πλάσσουν οι από πάνω) μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά ως μέσα καταναγκασμού, από τη στιγμή που στοχεύουν να μας κάνουν να νιώθουμε διαρκώς αδύναμοι ή τρωτοί. Κι έχει αξία να δούμε στην περίπτωση του επίσημου χειρισμού της νέας γρίπης ορισμένες συνέπειες -μικρές και μεγάλες- αυτής της πολιτικής του φόβου και των απειλών προκειμένου να καταλάβουμε από τι πραγματικά απειλούμαστε.

Η κρατική διαχείριση της νέας γρίπης έρχεται να κλονίσει τους στοιχειώδεις τρόπους με τους οποίους οι ίδιοι αντιλαμβανόμα-

στην αρρώστια μας και αξιολογήσαμε τη σοβαρότητά της. Πλέον το συνάχι, ο πυρετός, ο βήχας είναι πρόβλημα που πρέπει να μας ανησυχήσει σφοδρά, είναι πρόβλημα που πρέπει να αξιολογηθεί μέσα σε νοσοκομεία και με εξετάσεις. Προφανώς, πριν από τη νέα γρίπη επιβίωσαμε (με πυρετό, συνάχι και βήχα) καθαρά από τύχη...

Η κρατική διαχείριση της νέας γρίπης δεν είναι θεραπευτική είναι προληπτική με τρόπους που ξεφεύγουν από τα όρια της ιατρικής αντιμετώπισης. Διότι είναι άξια προσοχής η φύση ορισμένων μέτρων κατά της νέας γρίπης. Μας λένε δηλαδή, ανάμεσα σε πολλά άλλα, πως είναι πιο αποτελεσματικό να φοβόμαστε να κυκλοφορούμε, να ακουμπάμε άλλους, να φιλιόμαστε με άλλους. Μας λένε πως είναι πιο αποτελεσματική η πρόληψη, δηλαδή η διαρκής καχυποψία, η αυτοεπιτήρηση, ο παραλογισμός να ξυπνάμε κάθε πρωί με το θερμόμετρο στο χέρι. **Μας λένε κοινώς πως για να μην αρρωστήσουμε οφείλουμε να συμμορφωθούμε σε μια σειρά πειθαρχικών μέτρων και αντικοινωνικών συμπεριφορών.**

Η κρατική διαχείριση της γρίπης έρχεται συνεπώς να ενοχοποιήσει τον καθένα και τη καθεμιά σε περίπτωση που αρρωστήσει. Αν αρρωστήσουμε φταίει που δεν πήραμε τα απαραίτητα μέτρα προφύλαξης στην καθημερινή ζωή. Από εκεί κι έπειτα έχουμε ευθύνη να μην κολλήσουμε άλλους, ιδιαίτερα εκείνους που μπορεί να πάσχουν από ήδη βαριές ασθένειες. Αλήθεια, να περιμένουμε στο μέλλον και πρόστιμα αν ασθενήσουμε;

Η κρατική διαχείριση της νέας γρίπης, όπως είπαμε και προηγουμένως, έρχεται να δέσει τις καθημερινές μας συνήθειες με απειλές στην υγεία μας: το πού και πώς μετακινούμαστε, τι και ποιους ακουμπάμε, πόσο αραιά ή συχνά πλένουμε τα χέρια μας και τόσα άλλα που τελειωμό δεν έχουν. **Η μετατροπή όμως των καθημερινών μας συνηθειών σε παγίδες ασθένειας είναι εξαιρετικά επικίνδυνη: είναι ο σίγουρος δρόμος να φοβόμαστε τα πάντα και τους πάντες. Και ο φόβος ως γνωστό φυλάει τους κρατούντες.**

Η διαχείριση της νέας γρίπης νομιμοποιεί την επέκταση της δικαιοδοσίας και της αστυνόμευσης του κράτους στην καθημερινή μας ζωή. Οι θερμοκάμερες που αρχικά είχαν τοποθετηθεί στα αεροδρόμια, η μετατροπή των δασκάλων σε επιτηρητές της υγείας των

μαθητών, οι συστάσεις για αποφυγή χώρων μαζικής συγκέντρωσης, τα μέτρα αποκλεισμού, ανοίγουν το δρόμο σε πρακτικές στις οποίες αύριο μεθαύριο, μπροστά σε έναν άλλο «πιο απειλητικό» ιό, θα έχουν ακόμη πιο ενεργό ρόλο και τα σώματα ασφαλείας.

Το κράτος την έχει χεσμένη τη δημόσια υγεία

Τέλος ας πούμε και το αυτονόητο: το κράτος δεν νοιάζεται διόλου για τη δημόσια υγεία. Αν νοιαζόταν δεν θα εγκατέλειπε τα δημόσια νοσοκομεία στην τύχη τους. Σήμερα εκατοντάδες άνθρωποι πεθαίνουν στα νοσοκομεία από άλλες ασθένειες λόγω έλλειψης ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, ασθενοφόρων και υποδομών. Το κράτος λοιπόν αντί να επενδύει σε προσλήψεις γιατρών και νοσηλευτών επενδύει π.χ. σε σεκιουριτάδες (που ποτέ δεν καταλάβαμε την κοινωνική τους χρησιμότητα στις εισόδους των νοσοκομείων, για να μην πούμε την κοινωνική τους χρησιμότητα γενικώς) και φυσικά... στο αμφιλεγόμενο νέο εμβόλιο. **Το κράτος εδώ και καιρό είναι φανερό πως διαλύει τη δημόσια κοινωνική ασφάλιση.** Κι αν με τη νέα γρίπη εμφανίζεται ως εγγυητής της δημόσιας υγείας είναι φανερό γιατί το κάνει: για να συγκαλύψει στην ουσία την καταστροφή του συστήματος δημόσιας υγείας και εν γένει ολόκληρου του συστήματος πρόνοιας στην οποία έχει επιδοθεί εδώ και αρκετά χρόνια. Προστατεύοντάς μας δήθεν από μια γρίπη. Ακόμα κι αν πιστέψουμε αυτή του την «καλοσύνη» (που δεν την πιστεύουμε μα τους χίλιους θανατηφόρους ιούς), οι προτεραιότητες που δίνουν οι κρατικοί μας «προστάτες» στην αντιμετώπιση της «πανδημίας» δεν είναι τυχαίες: προτεραιότητα, λένε, σε περίπτωση πανδημίας είναι να προστατευτεί ο κρατικός μηχανισμός. Οι υπόλοιποι ας πάνε να πνιγούνε.

Ε λοιπόν δεν τσιμπάμε! Κι ευτυχώς υπάρχουν πολλές υγιείς και λογικές αντιδράσεις στην υπόθεση της νέας γρίπης. Οι γιατροί και οι νοσηλευτές που αρνούνται να κάνουν το νέο εμβόλιο και τόσες και τόσοι άλλοι που καταλαβαίνουν πως στους δύσκολους καιρούς που ζούμε άλλα πράγματα είναι που μας αρρωσταίνουν και όχι οι ιοί!

Το σχολείο είναι δικαίωμά μου... η γαρίφα είναι επιλογή μου, γράφει το παρόν των γυναικών που διαδηλώνουν στις Βρυξέλλες.

Η μπούρκα: στόχος επίθεσης του αντιμουσουλμανισμού

Η απαγόρευση της μπούρκας που συζητιέται εδώ και καιρό στην Ευρώπη, και έχει επιβληθεί προς το παρόν σε διάφορους ευρωπαϊκούς δήμους με πρωτοβουλία των τοπικών αρχών, είναι μια σαφέστατη αντιμουσουλμανική ρατσιστική μεθόδευση. Δεν έχει σχέση ούτε με την υπεράσπιση της ισότητας των γυναικών, ούτε με την υπεράσπιση της κοσμικότητας της Δύσης ούτε με ζητήματα ασφάλειας στους δημόσιους χώρους. Αντιθέτως, η απαγόρευση της μπούρκας είναι μέρος μιας συστηματικής προσπάθειας να δαιμονοποιηθούν συνολικά οι μουσουλμάνοι και τα παιδιά τους στην Ευρώπη, να απαξιωθούν ως υποκείμενα μέσα στις δυτικές κοινωνίες και κατά συνέπεια να αποκλειστούν από τους κόλπους τους.

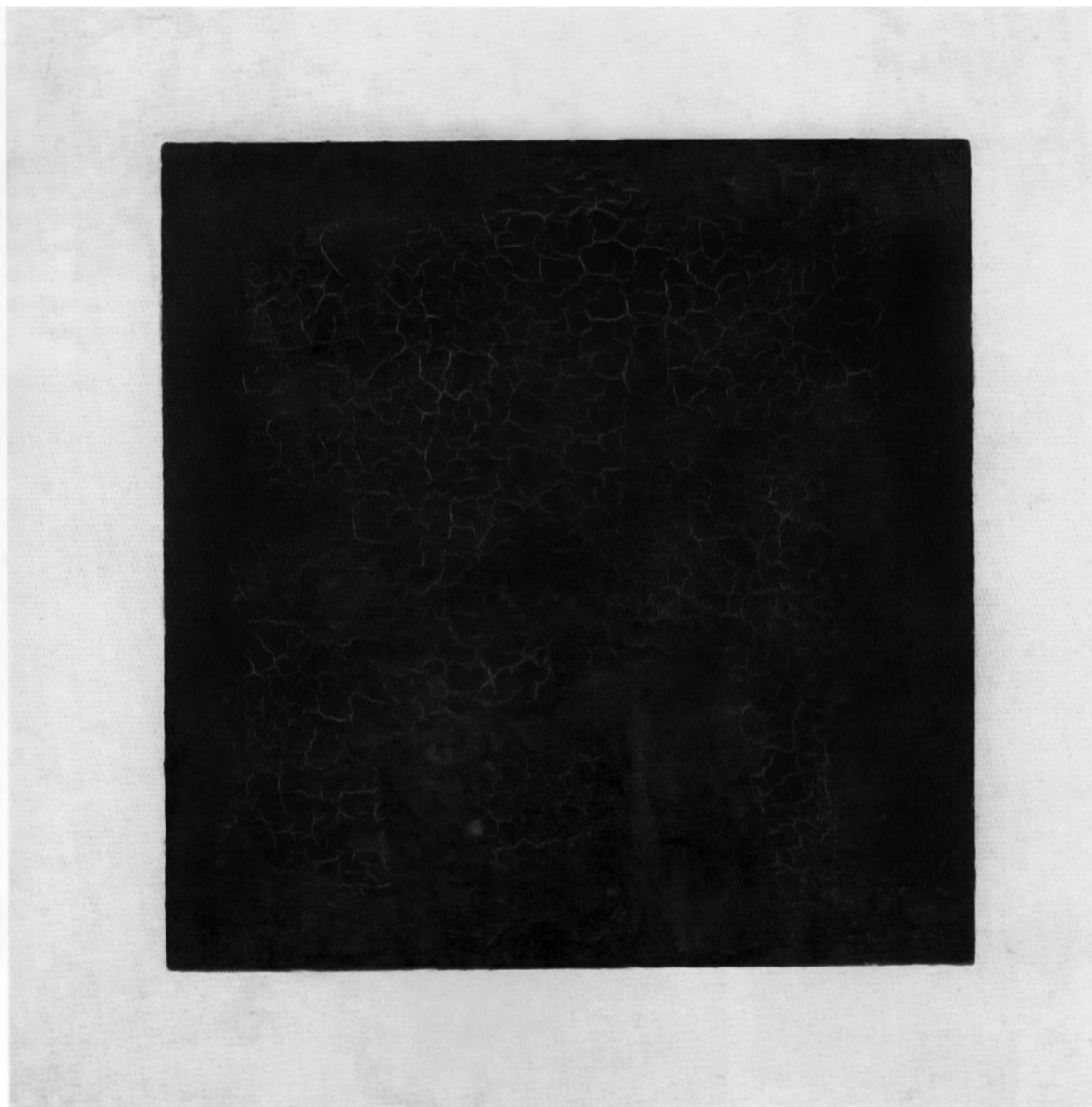
Ο αντιμουσουλμανικός ρατσισμός έχει βρει πολλά χρήσιμα εργαλεία στην περίπτωση της μπούρκας. Χρησιμοποιεί τη γυναικεία χειραφέτηση που χαίρουν υποτίθεται οι κοινωνίες στην ευρώπη ώστε να την αντιπαραβάλει με την «οπισθοδρομικότητα» του Ισλάμ και την καταπίεση των μουσουλμάνων γυναικών μέσα στις κοινότητές τους. Θρέφεται από πάμπολλες ΜΚΟ οι οποίες καθώς δουλεύουν ως παραρτήματα των υπουργείων εξωτερικών των κρατών της Δύσης, «μελετούν» τη θέση των γυναικών σε διάφορα μουσουλμανικά κράτη (πρώτο σε τέτοιες μελέτες είναι το Αφγανιστάν, που εδώ και εννέα χρόνια ρημάζεται από τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο που διεξάγουν οι δυτικοί). Προσφέρει προστασία, ενίσχυση και επιχορήγηση (πολύ συχνά απευθείας από κρατικά ταμεία) σε μουσουλμάνες γυναίκες που εμφανίζονται πρόθυμες να καταγα-

Δηλαδή τώρα αυτός δε καλύπτει το πρόσωπό του;

γείλουν τις ανισότητες και την καταπίεση που υφίστανται οι γυναίκες στη χώρα τους. Το παράδειγμα της Χιρσί Αλί από τη Σομαλία, που έφτασε μέχρι βουλευτής στο ολλανδικό Κοινοβούλιο συγχρωτιζόμενη με ακροδεξιούς ενώ τώρα εργάζεται σε αμερικανικό νεοσυντηρητικό Ινστιτούτο που αναλύει την αποτυχία της πολυπολιτισμικής δυτικής κοινωνίας, είναι χαρακτηριστικό της θερμής υποδοχής που χαίρουν τέτοιες καταγγελίες στη Δύση.

Ο αντιμουσουλμανισμός λοιπόν στη Δύση πλασάρεται ως φεμινιστικός και προοδευτικός. Παρά τα μοντέρνα ενδύματά του δεν είναι στην ουσία τίποτα λιγότερο από γυμνός ρατσισμός που είναι κρατικά επιδοτούμενος και λειτουργεί ως ιμπεριαλιστικό ιδεολογικό όπλο στον ανταγωνισμό και πόλεμο των κρατών που εκτυλίσσονται στη Μέση Ανατολή και την κεντρική Ασία (με μέλλον και σε άλλες περιοχές). Οτιδήποτε άλλο είναι ψέματα και κρατική προπαγάνδα.

Το μαύρο τετράγωνο, Kazimir Malevič, 1915

Σε καιρούς πείνας φάτε μάτια κορμιά!

Το πορνικό εμπόρευμα ξεχύνεται από παντού για να κατακλύσει την ερωτική επιθυμία, να τη στραγγαλίσει και εν τέλει να την καταπιεί μέσα στην αφθονία του...

Το εμπόρευμα εγκαθίσταται στο κέντρο, η επιθυμία εξοβελίζεται... Η πλήρωσή της, διαφυγούσα, μετατίθεται για κάποια επόμενη φορά... Παρατηρείται η εξής αντίφαση:

Ενώ η προσφορά πορνικών ερεθισμάτων και προϊόντων αγγίζει τα όρια του τρομακτικού, η απόσταση από τον κορεσμό αυξάνεται όσο ποτέ άλλοτε...

Παλιότερα το εμπόρευμα ερχόταν να ανταποκριθεί στην ανάγκη. Αργότερα η κατασκευή προϊόντων υπαγόρευσε τη δημιουργία αντίστοιχων αναγκών. Σήμερα η υπερβολική παραγωγή προϊόντων έρχεται να μεγεθύνει τις επιθυμίες, παγιδεύοντάς τις σε ένα μπούχτισμα. Δεν είναι πλέον το προϊόν που φτιάχνεται στα μέτρα της επιθυμίας αλλά η επιθυμία που πρέπει προκρούσεται να γιγαντωθεί... Η πλήρωση παραμένει ανενεργή. Τα υποκείμενα αναμένουν να καταβροχθίσουν τα επόμενα περισσότερο «πικάντικα» ερεθίσματα...

Αν η γυναικεία ύπαρξη για το σύστημα αυτό μεταφράζεται σε διπλή σκλαβιά (δηλαδή συζυγική και εργασιακή) τότε η διπλή άρνηση (των υπαρχόντων ρόλων) συνιστά κατάφαση στη ζωή!

**Αύξηση 5.000%
στα κυβερνοχτυπήματα
για την Τζούλια**

σε καιρούς πείνας φάτε μάτια κορμιά !

Η απειλή «θα σε βγάλω στα κανάλια» ή η δημοσίευση προσωπικών στιγμών στο διαδίκτυο αποτελούν όψεις ενός νέου ολοκληρωτισμού. Η κάμερα-ρουφίνος που καταγγέλλει κάθε είδους παραπτώματα είναι η μία του όψη. Η άλλη είναι αυτή που μας καλεί να καταναλώσουμε τις ζωές των άλλων. Αυτές που έχουν ακούσια καταγγελλθεί ή αυτές που έχουν εκούσια ξεπουληθεί.

Η λογική λοιπόν του μεγάλου αδελφού έχει εμποτίσει βαθιά τις κοινωνικές σχέσεις και σκηνοθέτες «κοινωνικών δράμενων» ξεφουρνώνουν όπου υπάρχουν διαθέσιμοι να βιντεοσκοπηθούν. Με αποτέλεσμα ό,τι καταγράφεται να διεκδικεί μετέπειτα την αξία του στο «χρηματιστήριο» των συμβόλων. Έτσι, μια ευρεία πελατεία κατανάλωσης ιδιωτικών στιγμών έχει δημιουργηθεί, έχοντας στη διάθεσή της σύγχρονα τεχνολογικά προϊόντα (κινητά ή υπολογιστές με κάμερες). Οι προσωπικές στιγμές κυνηγούν την εκπλήρωσή τους διεκδικώντας μια θέση στον αστερισμό του θεάματος, αποκτώντας νόημα όχι επειδή βιώνονται, αλλά επειδή καταγράφονται. Για να επι-δειχθούν και στη συνέχεια να καταναλωθούν. Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που σήμερα το θεαματικό έφτασε να υπαγορεύει τους όρους διεξαγωγής του καθημερινού.

Όσο λοιπόν οι ζωές των από κάτω απομακρύνονται από την αμεσότητα των βιωμάτων τους, τόσο οι «ετοιμοπαράδοτες» εμπειρίες των σκατοεπώνυμων έρχονται να καλύψουν το κενό, αποκαλύπτοντας τα κρυμμένα μυστικά του «ευ ζην». Ενώ τα σώματα των προλετάρων διαρκώς υποτιμούνται, εκείνα των επωνύμων φιγουράρουν ως πεδία ηδονών: αφού δεν μπορούμε να χαρούμε όπως θέλουμε, ας φαντασιωθούμε αυτούς που –και καλά– τα χαιρόνται όλα. Ας κοιτάξουμε από τις κλειδαρότρυπες. Μόνο που καθώς κοιτάμε από αυτές είναι οι δικές μας ζωές που γίνονται διάφανες, αφού για κάθε στιγμή της ζωής ζητιανεύουμε την καθοδήγηση ειδικών (σεξολόγων, πορνοστάρ, σεξοπαραγωγών).

Ωστόσο η αντίφαση παραμένει: όσο το θέαμα των ηδονών γιγαντώνεται, τόσο αυξάνεται η απόσταση από τον κορσισμό. Όσο τα σώματα εθίζονται σε αυτό το θέαμα τόσο η εξεγερσή τους ακυρώνεται. Επιτρέποντας «τον έλεγχο των πιο κρυφών κυττάρων μας, του οργανισμού, της πείνας, της μάρκας των τσιγάρων μας» οι ζωές μας ξεγλιστρούν από τα χέρια μας. Μέχρι να ξαναθυμηθούμε ότι η ζωή έχει περισσότερη φαντασία από τις αναπαραστάσεις της.

μιγαδα
ομάδα γυναικών
έναντι στις νέες πειθαρχήσεις
omadamigada@yahoo.com

Το θέαμα δε θέλει να καταλήξει σε τίποτα άλλο πέρα από τον ίδιο του τον εαυτό | Γκυ Ντεμπόρ, Η κοινωνία του θεάματος

Το θέαμα είναι η επιβεβαίωση της εμφάνισης και η επιβεβαίωση όλης της ανθρωπίνης, της κοινωνικής δηλαδή ζωής, σαν σκέτη εμφάνιση.

Εκεί όπου ο πραγματικός κόσμος μετατρέπεται σε απλές εικόνες, οι απλές εικόνες γίνονται όντα πραγματικά, καθώς και τα αποτελεσματικά κίνητρα μιας υπνωτισμένης συμπεριφοράς. Το θέαμα, σαν τάση να κάνει τους ανθρώπους να βλέπουν, με διάφορες εξειδικευμένες διαμεσολαβήσεις, τον κόσμο που δεν είναι πια άμεσα χειροπιαστός, βρίσκει φυσιολογικότητα την όραση προνομιούχο αίσθηση, και την τοποθετεί στη θέση που κατείχε σε άλλες εποχές η αφή. Η αίσθηση η πιο αφηρημένη, κι η περισσότερο επιδεχόμενη το φανακισμό, αντιστοιχεί στη γενικευμένη αφαίρεση της τωρινής κοινωνίας.

Το θέαμα είναι η τεχνική πραγμάτωση της εξορίας των ανθρώπινων δυνάμεων σε ένα υπερπέραν, είναι το σχίσμα το συντελεσμένο στο εσωτερικό του ανθρώπου.

Στο μέτρο που η κοινωνία ονειρεύεται την αναγκαιότητα, γίνεται αναγκαίο το όνειρο.

Το θέαμα δεν είναι σύνολο εικόνων, αλλά κοινωνική σχέση ανάμεσα σε πρόσωπα, διαμεσολαβούμενη από τις εικόνες.

Ο πραγματοποιημένος άνθρωπος διασαλπίζει την απόδειξη της στενής του σχέσης με το εμπόρευμα. Μεσ στην εικόνα της ευτυχισμένης ενοποίησης της κοινωνίας από την κατανάλωση, η πραγματική διαίρεση αναβάλλεται απλώς μέχρι την προσεχή μη εκπλήρωση μεσ στο καταναλώσιμο. Κάθε επιμέρους προϊόν, που μέλλει να αντιπροσωπεύει την ελπίδα μιας αστραπιαίας συντόμευσης του δρόμου που θα μας φέρει στη γη της επαγγελίας της ο λ ι κ ή ς κ α τ α ν ά λ ω σ η ς, εμφανίζεται τελετουργικά με τη σειρά του σαν αποφασιστικής σημασίας ιδιαιτερότητα.

Όταν οι εκχυδαϊσμένες ψευδογορτές της (σημερινής κοινωνίας) παρωδίες του διαλόγου και της δωρεάς, παροτρύνουν σε μεγαλύτερο οικονομικό ξόδεμα, φέρνουν μόνο τη διάψευση που διαρκώς την αντισταθμίζει η υπόσχεση μιας καινούργιας διάψευσης...

Αυτό που εκπληρώνεται απόλυτα μεσ στο θέαμα, είναι η αρχή του φετιχισμού του εμπορεύματος, η κυριαρχία πάνω στην κοινωνία «πραγμάτων υπεραισθητών και παρόλα αυτά αισθητών». Μεσ στο θέαμα, ο αισθητός κόσμος έχει αντικατασταθεί από μια συλλογή εικόνων που αφενός υπάρχει πάνω από αυτόν, και αφετέρου έχει φτάσει να γίνεται παραδεκτή σαν το κατεξοχήν αισθητό.

Ο κόσμος παρών και συνάμα απών, τον οποίο μας κάνει να βλέπουμε το θέαμα, είναι ο κόσμος του εμπορεύματος που εξουσιάζει όλα όσα βιώνονται...

Φόιερπαχ, πρόλογος στη δεύτερη έκδοση του έργου «Η ουσία του χριστιανισμού»

...και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η εποχή μας...προτιμά την εικόνα από το πράγμα, το αντίγραφο από το πρωτότυπο, την αναπαράσταση από την πραγματικότητα, το φαίνεσαι από το είναι. Το ιερό για την εποχή μας είναι η πλάνη, το δε ανίερο είναι η αλήθεια.

**Μερικές σκέψεις
απ' αφορμή την
απ· αλλοτρίωση
του εαυτού
που δεν έγινε
ούτε και σήμερα...**

*αλλοτριώθηκες...
κάνοντας φύλλο και φτερό
το **cosmopolitan**
για να πετάς στα σύννεφα...*

*φορώντας
τα μαύρα σου γυαλιά μαρκέ
για να χάσεις τη δική σου
ματιά για τον κόσμο...*

*βάζοντας
τα ψηλά σου τακούνια
ώστε να μη βρεις ποτέ
το βήμα σου...*

*και βυγήκες στο δρόμο
όχι βλέποντας...*

*μα αν σε κοιτούν
προσέχοντας...*

*έχοντας μετατρέψει
το σώμα σου σε
διακοσμημένη επιφάνεια·*

*επιφάνεια
αντανάκλασης βλεμμάτων
απ' τις βιτρίνες των καταστημάτων πιο λεία...*

*ο θάνατός σου παρών
απ' το **lifestyle**
εκπορευόμενος*

Τρεφόμαστε...
τα σώματά μας τρώγοντας

το σώμα μας θα είναι:

*κάδος σκουπιδιών ή
κιβωτός μνήμης*

*σήμα κατατεθέν
υποταγής ή
ανυπακοής*

*συλλογή ονείρων ή
εφιάλτης*

*διαρκής πάλη ή
ναρκωμένο σαρκίο*

έκρηξη ή συντρίμμα

*κραυγή ή
εκκωφαντική σιωπή*

θύμα ή θυμός

**ενάντια στην κουλτούρα της υποταγής όπου
η σιωπή έχει πάντα τον πρώτο λόγο!!!**

*η φωνή η «κομμένη»
ένδειξη της δύναμης
που έχει αφαιρεθεί...
δύναμη που θα επανακτηθεί
μέσα απ' την «κραυγή»
του σώματος ολόκληρου*

*όσες «δε μιλούν»
θα πρέπει να έχουν τον τελευταίο λόγο...*

